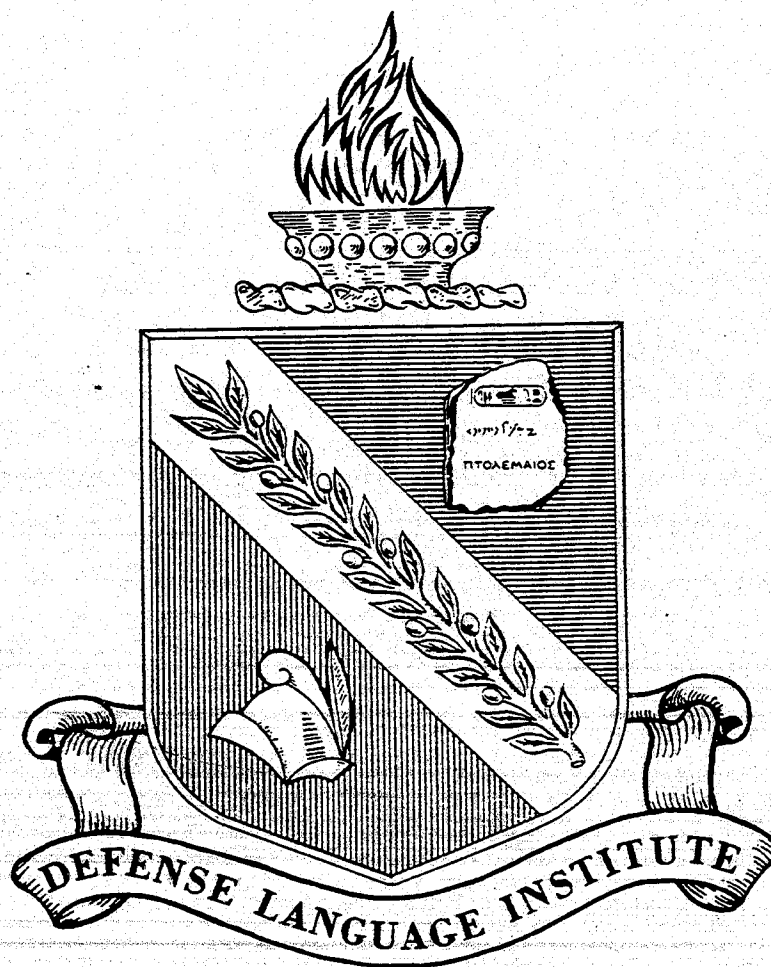

BU 0017 S

January 1975

BULGARIAN
BASIC COURSE
TAPED EXERCISES
INSTRUCTOR EDITION

Volume II

Units 4-10

TABLE OF CONTENTS

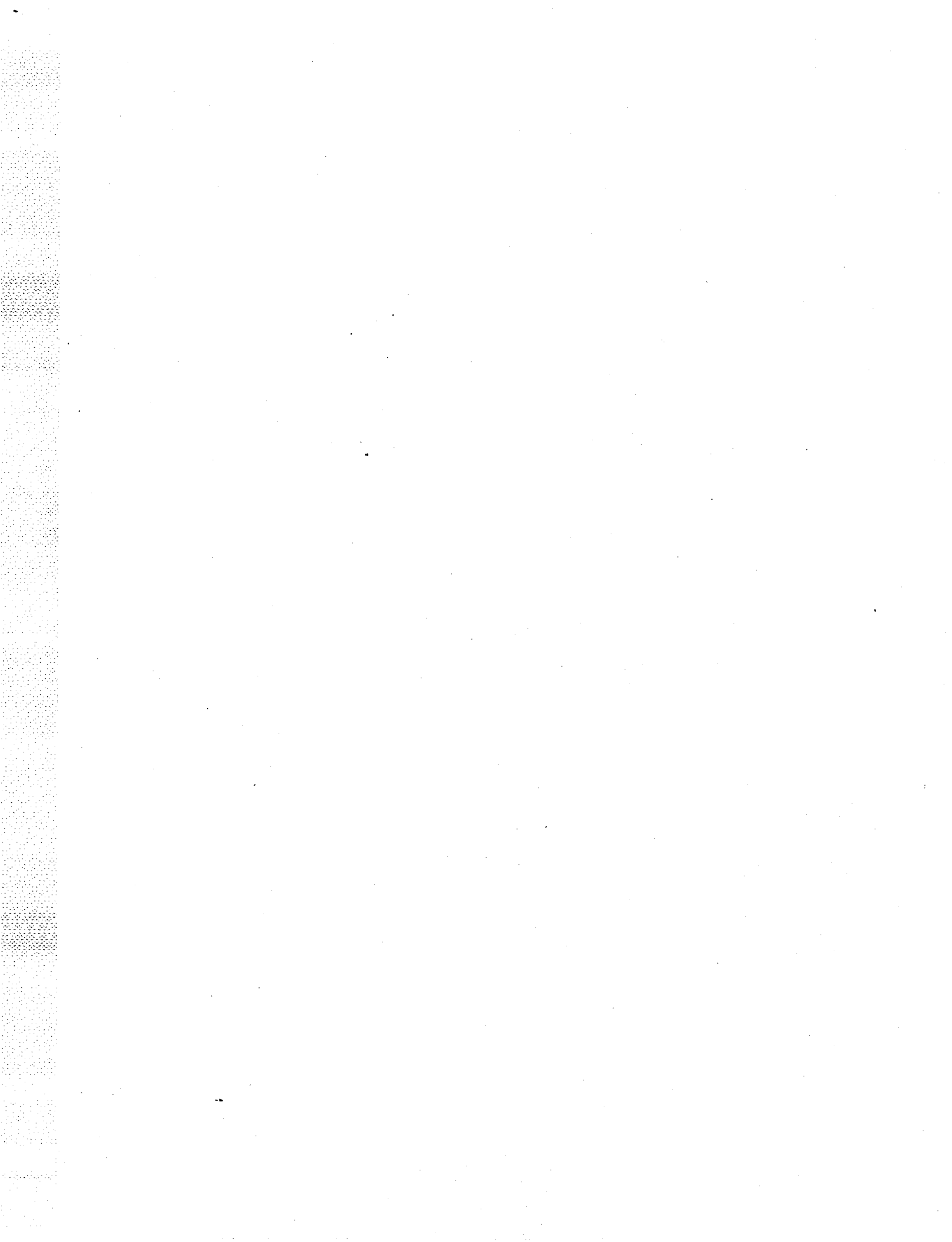
<u>ITEM</u>	<u>PAGE</u>
ACKNOWLEDGEMENT	ii
PREFACE	iii
Unit 4	1
a.) the 3rd person singular and plural forms of the verb <u>СЪМ</u> (to.be), present tense	
b.) the 3rd person singular and plural forms of the personal pronouns	
c.) the gender of the Bulgarian nouns	
d.) the plural forms of the nouns in <u>-И</u>	
e.) general questions with rising intonation	
f.) the interrogative pronouns <u>КОЙ</u> (who) and <u>КАКЪВ</u> (what, what kind).	
Unit 5	25
a.) the 1st and 2nd person singular and plural forms of the verb <u>СЪМ</u> (to be), present tense	
b.) the 1st and 2nd person singular and plural forms of the personal pronouns	
c.) the <u>ЛИ</u> questions in Bulgarian	
d.) affirmative answers	
e.) negative answers (double negation).	

TABLE OF CONTENTS

<u>ITEM</u>	<u>PAGE</u>
Unit 6	61
<ul style="list-style-type: none"> a.) the definite article <u>-ЪТ</u>, <u>-а</u>, <u>-та</u>, <u>-то</u>, <u>-те</u> for the masculine, feminine and neuter nouns in singular and plural b.) the plural forms of the masculine, feminine and neuter nouns. 	
Unit 7	93
Verbs:	
<ul style="list-style-type: none"> a.) the first conjugation -- <u>чета́</u> (to read), <u>пе́я</u> (to sing), <u>я́м</u> (to eat), <u>пия́</u> (to drink), <u>пи́ша</u> (to write) b.) the second conjugation -- <u>пу́ша</u> (to smoke), <u>но́ся</u> (to carry, to wear), <u>сви́ря</u> (to play an instrument), <u>вѣрвѣя́</u> (to walk), <u>сто́я</u> (to stay), <u>благодарѣя́</u> (to thank), <u>пра́вя</u> (to do) c.) the third conjugation -- <u>има́м</u> (to have), <u>ня́мам</u> (to have not), <u>стру́вам</u> (to cost), <u>по́чвам</u> (to begin, to start), <u>свѣршвам</u> (to finish, to end), <u>да́вам</u> (to give), <u>оти́вам</u> (to go), <u>и́двам</u> (to come), <u>вечерѣя́м</u> (to eat dinner), <u>танцу́вам</u> (to dance). 	
Unit 8	123
<ul style="list-style-type: none"> a.) the future particle <u>ще</u> b.) the future forms of the verb <u>сѣм</u> (to be) c.) the negative construction <u>ня́ма да</u> 	

TABLE OF CONTENTS

<u>ITEM</u>	<u>PAGE</u>
Unit 9	147
a.) the imperative forms of the Bulgarian verbs	
b.) the descriptive imperative forms <u>да</u> , <u>нека да</u> , <u>нека да не</u> .	
c.) the demonstrative pronouns, <u>този-онзи</u> , <u>тази-онази</u> , <u>това-онова</u> , <u>тези-онези</u> .	
Unit 10	173
a.) the forms of the Bulgarian adjectives	
b.) the agreement between adjectives and nouns (in gender, number and article)	
c.) the forms of the comparative <u>по-</u> and the superlative <u>най-</u> degrees with adjectives.	

UNIT 4

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct oral and written sentences using:

- a) the 3rd person singular and plural forms of the verb СЪМ (to be), present tense,
- b) the 3rd person singular and plural forms of the personal pronouns,
- c) the proper forms of masculine, feminine, and neuter nouns,
- d) the plural forms of the nouns ending in -И
- e) general questions with rising intonation,
- f) the interrogative pronouns КОЙ (who, which) and КАКЪВ (what, what kind).

This unit is based on the vocabulary from lessons 1-6 of the Bulgarian Basic Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Step 1.

Listen to the following narration while looking at its written representation in your workbook.

Фред е студент. Той живее в Кармел. Лидия също е студентка. Тя живее в Пасифик Гров. Те са студенти. Сега те учат български език.

Господин Христов е учител. Госпожа Добрева е също учителка. Те са учители и живеят в Монтерей.

Училището за чужди езици е също в Монтерей. То е голямо и хубаво. В него има много студенти.

Notes

Let us take a look at the following sentences:

Фред е студент. (Fred is a student.)

Лидия е студентка. (Lidia is a student.)

Те са студенти. (They are students.)

As you can see from the English translation, the underlined forms е and са represent the third person singular and plural of the verb СЪМ "to be" respectively.

The word order of these simple sentences in Bulgarian and English is identical. Both languages utilize the basic sentence pattern, that is

Subject - Predicate

(Noun Phrase - Verb Phrase)

Step 2.

Listen to and repeat the following Bulgarian sentences after the speaker while looking at their graphic representation in your workbook.

Direct your attention to the pronunciation of the final sounds of the nouns in these sentences, and compare it to the written representation.

Here we go!

1. Фред е студѐнт. _____
2. Г-н Ивано́в е учи́тел. _____
3. Фред има мо́лив. _____
4. Г-н Ивано́в четѐ вѐстник. _____
5. До́бър ден! _____
6. Ли́дия е студѐнтка. _____
7. Г-жа́ До́брева е учи́телка. _____
8. Тя има ша́пка. _____
9. Ли́дия четѐ кнѝга. _____
10. Аз отѝвам на вече́ря. _____
11. Той пиѝ ви́но. _____
12. Ива́н отѝва на се́ло. _____
13. До́бро у́тро! _____
14. Ти пи́шеш писмо́. _____
15. Г-жа́ До́брева има дете́. _____
16. Ива́н но́си ке́пе. _____
17. Ли́дия яде́ грóзде. _____

Notes

Did you notice that there are basically three groups of nouns: those ending in a consonant (т, л, к, в, н); those ending with the vowels -а or -я, and those ending with the vowels -о or -е? If you have made this observation, you are on the right track in mastering the gender of Bulgarian nouns.

Nouns in Bulgarian usually have gender corresponding to either biological or grammatical characteristics, but there are exceptions. According to the final sound, we recognize three genders:

1. Nouns ending in a consonant are of the masculine gender.
2. Nouns ending in the vowels а or я are of the feminine gender.
3. Nouns ending in the vowels о or е are of the neuter gender.

Step 3.

Now listen to the following Bulgarian words and concentrate on the final sounds:

1. (студѐнт)
2. (студѐнти)
3. (учѝтел)
4. (учѝтели)
5. (мóлив)
6. (мóливи)

What do you notice so far? What is the difference, for example, between the words: студѐнт - студѐнти?

It is the final vowel и in the second word. This single sound makes the difference between the singular and the plural forms in this case.

Let us examine other pairs of words--this time, feminine. Listen to the speaker.

(кнѝга - кнѝги)

(ма́са - ма́си)

What is happening here? We are replacing the final vowel а with и. This is another way of making the plural forms of singular nouns.

There are other ways to form plurals, and we will cover them later on in the course. The important thing which you should remember at this point is that a great number of Bulgarian nouns utilize an и in the plural.

Step 4.

Listen to and repeat the following Bulgarian sentences after the model while looking at their written form in your workbook.

Here we go!

1. Фред е студент. _____
2. Той е студент. _____
3. Г-н Христов е учител. _____
4. Той е учител. _____
5. Лидия е студентка. _____
6. Тя е студентка. _____
7. Писмото е на масата. _____
8. То е на масата. _____
9. Фред и Лидия са студенти. _____
10. Те са студенти. _____

Do you see what change is taking place? The words: Фред, г-н Христов, Лидия, Иван etc. are names of people and are called personal nouns. The underlined forms replace these personal nouns and are called personal pronouns. They are the forms for personal pronouns in the third person singular and plural, and correspond to their English counterparts in the following manner:

той - he
тя - she
то - it
те - they

As you can see, different forms are used for different genders. The forms: той, тя, то, те are used with animate as well as with inanimate nouns (that is, nouns indicating living beings and nouns indicating things).

For example:

Мо́ливъ̀т е на ма́сата.

То́й е на ма́сата.

Ша̀пката е на ма́сата.

Тя́ е на ма́сата.

Ке́пето е на ма́сата.

То́ е на ма́сата.

Мо́ливите са на ма́сата.

Те́ са на ма́сата.

Self-evaluative Test No. 1

A. Listen to the following sentences and replace the first noun in the sentence with an appropriate pronoun. Write your answer in the space provided in your workbook.

1. (Фред) е студент.
2. (Ли́дия) е студентка.
3. (Фред и Ли́дия) са студенти.
4. (Писмо́то) е на масата.
5. (Моливъ́т) е на масата.
6. (Кни́гата) е на масата.
7. (Г-жа Добре́ва) е учителка.
8. (Ке́пето) е на масата.
9. (Цига́рите) са на масата.
10. (Г-н Ива́нов) е учител.

B. Fill in the blanks with the proper form of the verb СЪМ (to be), third person singular or plural.

1. Фред и Ли́дия . . . студенти.
2. Г-н Хри́стов . . . учител.
3. Те . . . учители.
4. Учи́лицето . . . хубаво.
5. Монте́рей . . . в Калифо́рния.
6. Ли́дия . . . студентка, а г-жа́ Добре́ва . . . учителка.

Start your tape!

C. Listen to the following nouns and mark their grammatical gender.

	M	F	N
1. мо́лив	( )	( )	( )
2. ма́са	( )	( )	( )
3. де́н	( )	( )	( )
4. ве́стник	( )	( )	( )
5. у́тро	( )	( )	( )
6. унифо́рма	( )	( )	( )
7. раки́я	( )	( )	( )
8. ке́пе	( )	( )	( )

Check your answers with the key provided at the end of Unit 4.

If you have made more than two mistakes, repeat steps 1-4 of this unit .

Step 1.

Listen to the following sentences and repeat them after the speaker, while looking at their written forms in your workbook.

Here we go!

1. Ив́ан е студѐнт. _____ ( ) _____
2. Ли́дия е студѐнтка. _____ ( ) _____
3. Те са студѐнти. _____ ( ) _____

These three sentences are affirmative statements. Did you notice how the intonation drops at the end of each one of them? This is the accepted and normal intonational pattern of a declarative sentence.

Now let us change this intonation--instead of lowering your voice at the end of a sentence, raise it.

Listen to and repeat after the speaker:

1. Ив́ан е студѐнт? _____ ( ) _____
2. Ли́дия е студѐнтка? _____ ( ) _____
3. Те са студѐнти? _____ ( ) _____

Here we have transformed the statement into a question.

We have done this by raising the tone of our voice at the end of the sentence. This is one way of asking questions in Bulgarian, which also exists in English.

Let us try it again. Listen to the speaker and repeat the following

sentences after him. They are in pairs--first a statement and then a question. Pay attention to the intonation pattern!

Here we go!

1. (Г-жа́ Дóбрева е учíteлка.) _____
(Г-жа́ Дóбрева е учíteлка?) _____
2. (Г-н Хрíстов е учíteл.) _____
(Г-н Хрíстов е учíteл?) _____
3. (Монтерéй е в Калифóрния.) _____
(Монтерéй е в Калифóрния?) _____
4. (Унифóрмата е хúбава.) _____
(Унифóрмата е хúбава?) _____
5. (Ша́пката е голя́ма.) _____
(Ша́пката е голя́ма?) _____

Step 2.

The interrogative pronoun in Bulgarian corresponding to the English "who", "which" has three forms (one for each gender) in the singular and one form in the plural:

1. Masculine gender	-	КОЙ
2. Feminine gender	-	КОЯ
3. Neuter gender	-	КОЕ
4. Plural for all genders	-	КОИ

Questions containing "who", "which" usually refer to the subject of the sentence.

Listen to the following sentences while looking at their graphic representation in your workbook. You are expected to transform these statements into questions by substituting the proper Bulgarian form of "who", "which" for the subject. Do not forget to make the necessary agreement in gender and number. After a pause, during which you are expected to construct the new question sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

For example:

S. Тази студентка е Лидия.

R. Коя е тази студентка?

S. Това кепе е зелено.

R. Кое кепе е зелено?

S. Фред е студент.

R. Кой е студент?

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Г-н Христов е учител.

R. - - - - -

C. Кой е учител?

Rpt. - - - - -

2. S. Този студент е Петър Иванов.

R. - - - - -

C. Кой е този студент?

Rpt. - - - - -

3. S. Тази студентка е Ли́дия.

R. - - - - -

C. Коя е тази студентка?

Rpt. - - - - -

4. S. Тази учителка е г-жа Добрева.

R. - - - - -

C. Коя е тази учителка?

Rpt. - - - - -

5. S. Това кѐпѐ е кафѐво.

R. - - - - -

C. Коѐ мѐно ѐ кафѐво?

Rpt. - - - - -

6. S. Това грѐзде е вкусно.

R. - - - - -

C. Коѐ грѐзде е вкусно?

Rpt. - - - - -

7. S. Тѐзи учители отиват в кѐщи.

R. - - - - -

C. Кои учители отиват в кѐщи?

Rpt. - - - - -

8. S. Тѐзи студѐнти пият вино.

R. - - - - -

C. Кои студѐнти пият вино?

Rpt. - - - - -

Notes

There are four forms in Bulgarian corresponding to the English form "what" ("what kind"):

1. Masculine gender	-	КАКЪВ
2. Feminine gender	-	КАКВА
3. Neuter gender	-	КАКВО
4. Plural for all genders	-	КАКВИ

Questions with "what" usually refer to the object of the sentence (a person or a thing).

Step 3

Listen to the following sentences while looking at their written representation in your workbook. You are expected to transform these statements into questions by replacing the predicate noun or adjective with the proper Bulgarian form for "what". Do not forget agreement of gender and number.

After a pause, during which you are expected to construct and pronounce the new question sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Example:

S. Фред е студент.

R. Какъв е Фред?

Ready? Here we go!

1. S. Г-н Хри́стов е учи́тел.

R. - - - - -

C. Какъ́в е г-н Хри́стов?

Rpt. - - - - -

2. S. Ябълките са сла́дки.

R. - - - - -

C. Какви́ са ябълките?

Rpt. - - - - -

3. S. Г-жа Добре́ва е учи́телка.

R. - - - - -

C. Каква́ е г-жа Добре́ва?

Rpt. - - - - -

4. S. Де́тето е до́бро.

R. - - - - -

C. Какво́ е де́тето?

Rpt. - - - - -

5. S. Фред и Ли́дия са студенти́.

R. - - - - -

C. Какви́ са Фред и Ли́дия?

Rpt. - - - - -

6. S. Гро́здето е вку́сно.

R. - - - - -

C. Какво́ е гро́здето?

Rpt. - - - - -

7. S. Ли́дия е студéнтка.

R. - - - - -

C. Каква́ е Ли́дия?

Rpt. - - - - -

8. S. Те са студéнти.

R. - - - - -

C. Какви́ са те?

Rpt. - - - - -

Notes

The previous sentences contain the verb "to be". If we have a sentence with any other verb, we then use the form for the neuter gender (which is called the impersonal form), каквó.

Example:

Иван пу́ши цига́ра.

Каквó пу́ши Ива́н?

Step 4.

Listen to the following sentences while looking at the written representation in your workbook. Transform these statements into questions by using the form каквó. After a pause, during which you should construct and say the new question sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt.= Repetition)

1. S. Ли́дия четé кнѝга.

R. - - - - -

C. Каквó четé Ли́дия?

Rpt. - - - - -

2. S. Ива́н и Гео́рги яда́т грóзде.

R. - - - - -

C. Каквó яда́т Ива́н и Гео́рги?

Rpt. - - - - -

3. S. Г-жа́ Дóбрева има дете́.

R. - - - - -

C. Какво́ има г-жа́ Дóбрева?

Rpt. - - - - -

4. S. Фред но́си ке́пе.

R. - - - - -

C. Какво́ но́си Фред?

Rpt. - - - - -

5. S. Г-н Хри́стов четé вéстник.

R. - - - - -

C. Какво́ четé г-н Хри́стов?

Rpt. - - - - -

6. S. Учи́телят пи́ше писмо́.

R. - - - - -

C. Какво́ пи́ше учи́телят?

Rpt. - - - - -

Step 5.

Listen to the following sentences and repeat them after the speaker while observing their written representation in your workbook. Pay particular attention to the intonation pattern of each sentence.

Ready? Here we go!

1. Кой е то́зи студéнт?

То́зи студéнт е Фред.

Какъ́в е Фред?

Фред е студéнт.

---

2. Ко́я е та́зи студéнтка?

Та́зи студéнтка е Ли́дия.

Каква́ е Ли́дия?

Ли́дия е студéнтка.

---

3. Ко́и са те́зи студéнти?

Те́зи студéнти са Фред и Ли́дия.

Какви́ са Фред и Ли́дия?

Фред и Ли́дия са студéнти.

Notes

The answer given to the "who" questions (the subject questions) and to the "what" questions appear to be identical.

But are they completely identical? If you listened carefully, you noticed a shift in the primary stress (the stress placed on the most important word or phrase in a sentence) in the "who" and the "what" questions. This change or shift makes the difference; that is, it makes it possible to have two answers expressed by what seems to be one form.

Listen to the following examples while looking at their graphic representation in your workbook.

Кой е студѐнт?

Фред е студѐнт.

Какѐв е Фред?

Фред е студѐнт.

In the first answer, the primary stress falls on Фред , since the question is about the subject. In the second answer the primary stress falls on студѐнт, since the question is about the object.

Self-evaluative Test No. 2

Write down questions about each of the following ten sentences: one for the subject and one for the predicate noun or adjective.

1. Г-н Ивано́в е гост.
2. Това́ ви́но е хуба́во.
3. Та́зи унифо́рма е ка́фява.
4. Те́зи студенти́ са америка́нци.
5. Те́зи учите́ли са бълга́ри.
6. Ива́н е цивиле́н.
7. Това́ грóзде е вку́сно.
8. То́зи пантало́н е воене́н.
9. Това́ а́гне е пе́чено.
10. Та́зи ша́пка е зеле́на.

Now check your work with the key provided at the end of this unit.

If you have made more than two mistakes you would have to repeat the unit.

Key to Self-evaluative Test No. 1

- A. 1. Той е студент.
2. Тя е студентка.
3. Те са студенти.
4. То е на масата.
5. Той е на книгата.
6. Тя е на масата.
7. Тя е учителка.
8. То е на масата.
9. Те са на масата.
10. Той е учител.
- B. 1. Фред и Лидия са студенти.
2. Г-н Христов е учител.
3. Те са учители.
4. Училището е хубаво.
5. Монтерей е в Калифорния.
6. Лидия е студентка, а г-жа Добрева е учителка.
- C. 1. M
2. F
3. M
4. M
5. N
6. F.
7. F.
8. N.

Key to Self-evaluative Test No. 2

1. Кой е гост?
Какъв е г-н Иванов?
2. Кое вино е хубаво?
Какво е това вино?
3. Коя униформа е кафява?
Каква е тази униформа?
4. Кой са тези студенти?
Какви са тези студенти?
5. Кой са тези учители?
Какви са тези учители?
6. Кой е цивилен?
Какъв е Иван?
7. Кое грозде е вкусно?
Какво е това грозде?
8. Кой панталон е военен?
Какъв е този панталон?
9. Кое агне е печено?
Какво е това агне?
10. Коя шапка е зелена?
Каква е тази шапка?

UNIT 5

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct sentences orally and in writing using:

- a. the 1st and 2nd person singular and plural forms of the verb СЪМ (to be) in the present tense
- b. the 1st and 2nd person singular and plural forms of personal pronouns
- c. the ЛИ questions in Bulgarian (yes-no questions)
- d. affirmative answers
- e. negative answers.

This unit is based on the vocabulary from lessons 1-6 of the Bulgarian Basic Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Step 1.

Dialogue

Listen to the following dialogue while looking at its written representation in your workbook.

The persons taking part in the conversation are:

Fred - American students
Lidia
Mr. Ivanov - Bulgarian teacher

Ready? Here we go!

F. Добро́ утро, Ли́дия. Как си ти?

L. Здравей, Фред! Аз съм добре́. Благодаря́!

F. Какво́ правиш в Монтерей?

L. Аз съм студентка. А ти?

F. Аз съм също студент.

L. Много́ добре́! Ние сме студенти.

Mr. Ivanov. Добро́ утро! Кой сте вие?

F. Аз съм Фред, а това́ е Ли́дия.

Mr. Ivanov. Какви́ сте вие?

L. Ние сме студенти. А Вие?

Notes

The underlined words in the dialogue represent the 1st and 2nd person singular and plural forms of the personal pronouns and the verb СЪМ (to be). These forms have the following English counterparts:

<u>Bulgarian</u>	<u>English</u>
аз съм	I am
ти си	you are
Вие сте	you are
ние сме	we are
вие сте	you are

As you can see from the English translation there are three forms of "you are". What is the difference between them, if any? Let us observe these forms in sentences.

<u>Ти си</u> студент.	_____	You are a student.
<u>Вие сте</u> учител.	_____	You are a teacher.
<u>Вие сте</u> студенти.	_____	You are students.

The words ти си are the form of the 2nd person singular personal pronoun and the verb съм (to be). It is the so-called familiar form, which is used to address close friends or relatives.

Mr. Ivanov. Аз съм учител.

Г. Кой сте Вие?

Mr. Ivanov. Аз съм г-н Иванов.

Now stop the tape and read the following notes!

Вие сте is the form for the second person plural personal pronoun and the verb съм. However, when it is used in the second person singular it is called the polite or formal form of address. This form is always written with a capital letter and is used in situations when an American would address people as "Mr.," "Mrs." or "Miss." It is also used to address a person or people whom we respect, admire, or otherwise should show deference.

Step 2.

Now you will hear several sentences. Replace the personal nouns with the appropriate personal pronoun and say the new sentence. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Г-жа Добре́ва и Ви́е сте учи́тели.

R. - - - - -

C. Ви́е сте учи́тели.

Rpt. - - - - -

2. S. Аз и Ко́льо сме студенти́.

R. - - - - -

C. Ни́е сме студенти́.

Rpt. - - - - -

3. S. Ти и Ли́дия сте студéнти.
R. -----
C. Вие сте студéнти.
Rpt. -----
4. S. Фред, Ива́н и аз сме в Калифо́рния.
R. -----
C. Ние сме в Калифо́рния.
Rpt. -----
5. S. Г-н Христо́в е в Монтерéй.
R. -----
C. Той е в Монтерéй.
Rpt. -----
6. S. Ли́дия е в ста́ята.
R. -----
C. Тя е в ста́ята.
Rpt. -----
7. S. Кни́гата е на ма́сата.
R. -----
C. Тя е на ма́сата.
Rpt. -----

8. S. Мо́ливът е на ма́сата.

R. - - - - -

C. Той е на ма́сата.

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 1

A. Fill in the correct form of the verb сѡм (to be) in the following sentences:

1. Вѡе ..... г-н Иванѡв.
2. Нѡе ..... студѡнти.
3. Ти ..... Хрѡсто.
4. Аз ..... учѡтел.
5. Вѡе ..... в Монтерѡй.

B. Supply the proper form of the personal pronouns in the following sentences:

1. .... пушим цигари.
2. .... четѡш кнѡга.
3. .... нѡсите униформа.
4. .... вечеряме в кѡщи.
5. .... четѡте вѡстник.

Now check your work with the key provided at the end of this unit.

If you have made more than two mistakes you should repeat Part 1.

Notes

The interrogative particle ЛИ could be placed after any word in a sentence about which we are asking the question.

Listen to the following examples while observing their written form in your workbook. Here you will notice that ЛИ is placed after the subject. Pay attention to the intonation and the sentence stress which falls on the word preceding ЛИ.

Иван е студент.	(John is a student)
Иван ли е студент?	(Is John the one who is a student?)
Г-н Христов чете книга.	(Mr. Christov is reading a book.)
Г-н Христов ли чете книга?	(Is Mr. Christov the one who is reading a book?)

Step 1.

Now you will hear eight sentences. After hearing each sentence, transform it into a question by using the particle ЛИ and changing the intonation according to the example above. After a pause, during which you are expected to produce the new structure, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Г-н Иванов е учител.
- R. - - - - -
- C. Г-н Иванов ли е учител?
- Rpt. - - - - -

2. S. Ние сме в Монтерей.

R. - - - - -

C. Ние ли сме в Монтерей?

Rpt. - - - - -

3. S. Вие пушите цигари.

R. - - - - -

C. Вие ли пушите цигари?

Rpt. - - - - -

4. S. Иван четё книга.

R. - - - - -

C. Иван ли четё книга?

Rpt. - - - - -

5. S. Аз пиша писмо.

R. - - - - -

C. Аз ли пиша писмо?

Rpt. - - - - -

6. S. Г-жа Добрева има шапка.

R. - - - - -

C. Г-жа Добрева ли има шапка?

Rpt. - - - - -

7. S. Фред дава книга на Иван.

R. - - - - -

C. Фред ли дава книга на Иван?

Rpt. - - - - -

8. S. Лидия е студентка.

R. - - - - -

C. Лидия ли е студентка.

Rpt. - - - - -

Notes

A common way of asking questions in Bulgarian is to use the interrogative particle ЛИ which usually follows the verb in the sentence.

Example:

S. Фред чете́ кни́га.

Ива́н пи́ше писмо́.

R. Фред чете́ ли кни́га?

Ива́н пи́ше ли писмо́?

Step 2.

You will now hear some more sentences. Transform these sentences into questions according to the examples above. After a pause, during which you are expected to produce the new structure, a confirmation will be given you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Лидия пише писмо.
R. - - - - -
C. Лидия пише ли писмо?
Rpt. - - - - -

2. S. Вие имате шапка.
R. - - - - -
C. Вие имате ли шапка?
Rpt. - - - - -

3. S. Г-н Иванов пуши цигара
R. - - - - -
C. Г-н Иванов пуши ли цигара?
Rpt. - - - - -

4. S. Г-жа Добрева отива в къщи.
R. - - - - -
C. Г-жа Добрева отива ли в къщи?
Rpt. - - - - -

5. S. Те отиват на кино.
R. - - - - -
C. Те отиват ли на кино?
Rpt. - - - - -

6. S. Ива́н яде́ грóзде.

R. - - - - -

C. Ива́н яде́ ли грóзде?

Rpt. - - - - -

Notes

In the exercise above, the questions refer to the subject of the sentence rather than the predicate.

Step 3.

Let us try one more exercise. Again some sentences will be given to you. Transform them into questions by using ЛИ. However, this time we have to change the word order of the structure a little. We will place the interrogative particle ЛИ after the object of the sentence. After a pause, during which you are to produce the new structure, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Before we go into the exercise let us do a couple of examples together.

Repeat the following sentences after the speaker while following their written representation in your workbook. Pay attention to the changes that take place and also to the intonation of the sentences.

Examples:

Фред чете́ кнѝга.
Кнѝга ли чете́ Фред?
Is Fred reading a book?

Ли́дия пи́ше писмо́.
Писмо́ ли пи́ше Ли́дия?
Is Lidia writing a letter?

If you understand the changes you should make, try them now in practice. Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ива́н пи́ше пи́смо.
R. - - - - -
C. Пи́смо ли пи́ше Ива́н?
Rpt. - - - - -

2. S. Г-жа До́брева че́те рома́н.
R. - - - - -
C. Рома́н ли че́те г-жа До́брева?
Rpt. - - - - -

3. S. Ви́е яде́те я́бълки.
R. - - - - -
C. Я́бълки ли яде́те ви́е?
Rpt. - - - - -

4. S. Г-н Пе́тков пи́е ра́кия.
R. - - - - -
C. Ра́кия ли пи́е г-н Пе́тков?
Rpt. - - - - -

5. S. Аз пу́ша цига́ра.

R. -----

C. Ци́гара ли пу́ша аз?

Rpt. -----

6. S. Учи́телите пи́шат кни́ги.

R. -----

C. Кни́ги ли пи́шат учи́телите?

Rpt. -----

7. S. Ко́льо яде́ гро́зде.

R. -----

C. Гро́зде ли яде́ Ко́льо?

Rpt. -----

8. S. Студе́нтите пи́ят ви́но.

R. -----

C. Ви́но ли пи́ят студе́нтите?

Rpt. -----

Step 4.

Now we will practice some positive ЛИ questions with the verb СЪМ (to be). In these questions the word order usually is:

Subject - predicate noun (adjective, adverb) - ЛИ - to be.

The subject of the sentence, as you have seen in previous ЛИ questions, can also be in a final position. For example:

Той е студент.

Той студент ли е?

Студент ли е той?

Писмото е на масата.

Писмото на масата ли е?

На масата ли е писмото?

Exercise 1

Now you will hear five sentences which you are expected to transform into ЛИ questions with the subject placed in initial position. After a pause for your oral response, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Let us begin now!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Г-н Хри́стов е учи́тел.
R. - - - - -
C. Г-н Хри́стов учи́тел ли е?
Rpt. - - - - -

2. S. Ли́дия е студэ́нтка.
R. - - - - -
C. Ли́дия студэ́нтка ли е?
Rpt. - - - - -

3. S. Ке́пето е на ма́сата.
R. - - - - -
C. Ке́пето на ма́сата ли е?
Rpt. - - - - -

4. S. Г-жа Ива́нова е учи́телка.
R. - - - - -
C. Г-жа Ива́нова учи́телка ли е?
Rpt. - - - - -

5. S. Ива́н е цивиле́н.
R. - - - - -
C. Ива́н цивиле́н ли е?
Rpt. - - - - -

Exercise 2

Now you will hear five sentences. Transform them into ЛИ questions, but this time place the subject in final position. After a pause for your oral response, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Let us begin!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ко́льо е студéнт.

R. - - - - -

C. Студéнт ли е Ко́льо?

Rpt. - - - - -

2. S. Унифо́рмата е ху́бава.

R. - - - - -

C. Ху́бава ли е унифо́рмата?

Rpt. - - - - -

3. S. Гро́здето е вку́сно.

R. - - - - -

C. Вку́сно ли е гро́здето?

Rpt. - - - - -

4. S. Ябълките са сладки.

R. - - - - -

C. Сладки ли са ябълките?

Rpt. - - - - -

5. S. Книгата е на масата.

R. - - - - -

C. На масата ли е книгата?

Rpt. - - - - -

Step 5.

So far we have learned how to ask different questions in Bulgarian. Now let us learn how to answer these questions, both affirmatively and negatively.

Listen to the speaker and repeat the following examples while following the written representation in your workbook.

Ива́н студѐнт ли е?

Да * , Ива́н е студѐнт.

Ли́дия четѐ ли кни́га?

Да, Ли́дия четѐ кни́га.

Now you will be asked some questions. A pause will follow, during which you are expected to provide an affirmative response. Then a confirmation will be given to you. Repeat the confirmation.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Учи́тел ли е г-н Ива́нов?

R. - - - - -

C. Да, г-н Ива́нов е учи́тел.

Rpt. - - - - -

---

*Да -yes. In affirmative sentences да is always separated by a comma from the rest of the sentence.

2. S. Г-жа Дóбрева има ли дете́?

R. - - - - -

C. Да, г-жа Дóбрева има дете́.

Rpt. - - - - -

3. S. В Монтерéй ли сме ние́?

R. - - - - -

C. Да, ние сме в Монтерéй.

Rpt. - - - - -

4. S. В Калифóрния ли е Монтерéй?

R. - - - - -

C. Да, Монтерéй е в Калифóрния.

Rpt. - - - - -

5. S. Хубава ли е унифóрмата?

R. - - - - -

C. Да, унифóрмата е хубава.

Rpt. - - - - -

6. S. Вино ли пие г-н Хри́стов?

R. - - - - -

C. Да, г-н Хри́стов пие вино́.

Rpt. - - - - -

Step 6.

Now let us learn to give negative answers. Repeat the following examples while looking at their written representation.

Ви́е учи́тел ли сте?

Той в ста́ята ли е?

Не, аз не съм учи́тел.

Не, той не е в ста́ята.

Ко́льо четé ли рома́н?

Не, Ко́льо не четé рома́н.

You have noticed that the present tense forms of the verb "to be" in Bulgarian are stressed after the negative particle не.

Again you will be asked questions. A pause will follow during which you are expected to provide a negative answer to the question. A confirmation will then be given to you.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Учи́тел ли е г-н Петко́в?

R. - - - - -

C. Не, г-н Петко́в не е учи́тел.

Rpt. - - - - -

2. S. Студѐнтка ли е г-жа́ Дóбрева?

R. - - - - -

C. Не, г-жа́ Дóбрева не е студѐнтка.

Rpt. - - - - -

3. S. В Со́фия ли сме ние?

R. - - - - -

C. Не, ние не сме в Со́фия.

Rpt. - - - - -

4. S. В Бѐлгáрия ли е Монтерéй?

R. - - - - -

C. Не, Монтерéй не е в Бѐлгáрия.

Rpt. - - - - -

5. S. Хубава ли е уни́формата?

R. - - - - -

C. Не, уни́формата не е хубава.

Rpt. - - - - -

6. S. Вино ли пие г-н Хри́стов?

R. - - - - -

C. Не, г-н Хри́стов не пие вино.

Rpt. - - - - -

7. S. В кѣщи ли отѣва Лѣдѣя?

R. - - - - -

C. Не, Лѣдѣя не отѣва в кѣщи.

Rpt. - - - - -

8. S. Добѣр студѣнт ли е Пѣтѣр?

R. - - - - -

C. Не, Пѣтѣр не е добѣр студѣнт.

Rpt. - - - - -

Step 7.

Now listen to the following examples while looking at their written representation in your workbook. Pay attention to the intonation and especially to the stressed forms of the verb СЪМ (to be).

Ива́н не е студѐнт.

Ива́н не е ли студѐнт?

Те не са в стая́та.

Те не са ли в стая́та?

Ви́е не сте воѐнни.

Ви́е не сте ли воѐнни?

Now you will hear a number of negative sentences. Transform these sentences into negative yes-no questions following the pattern above. After a pause for your oral response, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Let us begin!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ти не си учѐтел.

R. - - - - -

C. Ти не си ли учѐтел?

Rpt. - - - - -

2. S. Кни́гата не е на ма́сата.

R. - - - - -

C. Кни́гата не е ли на ма́сата?

Rpt. - - - - -

3. S. Гро́здето не е сла́дко.

R. - - - - -

C. Гро́здето не е ли сла́дко?

Rpt. - - - - -

4. S. Студе́нтите не са в ста́ята.

R. - - - - -

C. Студе́нтите не са ли в ста́ята?

Rpt. - - - - -

5. S. Я́бълките не са сла́дки.

R. - - - - -

C. Я́бълките не са ли сла́дки?

Rpt. - - - - -

6. S. Ви́е не сте студе́нти.

R. - - - - -

C. Ви́е не сте ли студе́нти?

Rpt. - - - - -

7. S. Униџо́рмите не са зе́лени.

R. - - - - -

C. Униџо́рмите не са ли зе́лени?

Rpt. - - - - -

Notes

In negative yes-no questions the particle ЛИ follows the stressed forms of "to be," which carry the sentence stress.

The subject, as in positive yes-no questions, could be in initial or final position.

Notes

There is only one negative particle in Bulgarian, НЕ, which corresponds both to the English "no" and "not." For example:

Ива́н студѐнт ли е? (Is John a student?)

Не, Ива́н не е студѐнт. (No, John is not a student.)

There is one exception: the negative form of the verb ИМАМ which is НЯМАМ and the negative form of the impersonal form ИМА (there is, there are), which is НЯМА (there is no, there isn't; there are no, there aren't).

Let us try a few examples. Repeat the following sentences after the speaker while observing their written form in your workbook.

Ко́льо има ли кни́га? (Does Nick have a book?)

Не, Ко́льо няма кни́га. (No, Nick does not have a book.)

Има ли вѐстник на ма́сата? (Is there a newspaper on the table?)

Не, на ма́сата няма вѐстник. (No, there is no newspaper on the table.)

Има ли вѐстници на ма́сата? (Are there newspapers on the table?)

Не, на ма́сата няма вѐстници. (No, there are no newspapers on the table.)

Step 8.

Now you will hear several questions. Provide negative answers by using the negative forms НЯМАМ and НЯМА. After a pause for your oral response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Г-жа Добрева има ли дете?

R. - - - - -

C. Не, г-жа Добрева няма дете.

Rpt. - - - - -

2. S. Христо има ли цигари?

R. - - - - -

C. Не, Христо няма цигари.

Rpt. - - - - -

3. S. Ние имаме ли моливи?

R. - - - - -

C. Не, ние нямаме моливи.

Rpt. - - - - -

4. S. Г-н Петков има ли вино?

R. - - - - -

C. Не, г-н Петков няма вино.

Rpt. - - - - -

5. S. В стаята има ли студенти?

R. - - - - -

C. Не, в стаята няма студенти.

Rpt. - - - - -

6. S. Той има ли шапка?

R. - - - - -

C. Не, той няма шапка.

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 2

A. Write out all possible ли questions about the following sentences.

1. Г-н Хрiстов отiва на кино.
2. Лидия четe писмо.
3. Иван пие вино.
4. Фред и аз сме студенти.

B. Make the following statements into questions and give negative answers.

1. Г-жа Добрева има шапка.
2. Фред има кепе.
3. Студентите имат униформи.
4. На масата има мoлив.

C. Give both an affirmative and negative answer to the following questions.

1. Г-н Иванов вечеря ли?
2. Учители ли са г-н Петков и г-жа Стоянова?
3. Вие пушите ли?
4. Той има ли вестник?

Now check your work with the key provided at the end of this unit. If you have made more than two mistakes you should repeat the unit.

Key to self-evaluative Test No. 1

- A. 1. Вие сте г-н Иванóв.
2. Ние сме студéнти.
3. Ти си Хрiсто.
4. Аз съм учiтел.
5. Вие сте в Монтерéй.
- B. 1. Ние пушiм цигáри.
2. Ти четéш кнiга.
3. Вие нóсите унифóрма.
4. Ние вечеряме в кáщи.
5. Вие четéте вéстник.

Key to Self-evaluative Test No. 2

- A. 1. Г-н Хри́стов ли оти́ва на кино?
Г-н Хри́стов оти́ва ли на кино?
На кино ли оти́ва г-н Хри́стов?
2. Ли́дия ли четé писмó?
Ли́дия четé ли писмó?
Писмó ли четé Ли́дия?
3. Ива́н ли пи́е ви́но?
Ива́н пи́е ли ви́но?
Ви́но ли пи́е Ива́н?
4. Фред и аз ли сме студéнти?
Студéнти ли сме Фред и аз?
- B. 1. Г-жа́ До́брева има ли ша́пка?
Не, г-жа́ До́брева няма ша́пка.
2. Фред има ли кéпе?
Не, Фред няма кéпе.
3. Студéнтите има́т ли унифо́рми?
Не, студéнтите няма́т унифо́рми.
4. На ма́сата има ли мо́лив?
Не, на ма́сата няма мо́лив.

- С. 1. Да, г-н Ивано́в вече́ря.
Не, г-н Ивано́в не вече́ря.
2. Да, г-н Петко́в и г-жа́ Стоя́нова са учи́тели.
Не, г-н Петко́в и г-жа́ Стоя́нова не са учи́тели.
3. Да, ни́е пу́шим.
Не, ни́е не пу́шим.
4. Да, той има́ вестник.
Не, той ня́ма вестник.

UNIT 6

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct simple sentences (up to eight syllables) orally and in writing using:

- a.) the definite article -ЪТ, -а, -Та, -То, -Те for the masculine, feminine, and neuter nouns in singular and plural.
- b.) the plural forms of the masculine, feminine, and neuter nouns.

This unit is based on the vocabulary from lessons 1-6 of the Bulgarian Basic Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Step 1.

Listen to the following dialogue while looking at its graphic representation in your workbook. Concentrate on the noun endings and the changes they undergo.

Here we go!

Л. Фред, къде е моливът?

Ф. Моливът е на учебника.

Л. А къде е книгата?

Ф. Книгата е на масата.

Л. Къде са вестниците?

Ф. Вестниците са до книгите.

Л. Имаш ли цигари, Фред?

Ф. Да, цигарите са до писмото.

Л. Благодаря, Фред!

Ф. Моля, няма защо!

Stop your tape and read the notes which follow in your workbook.

Notes

You have noticed from the dialogue that the endings of the Bulgarian nouns change under certain conditions. These changes are caused by the use of the definite article.

There is only one article in Bulgarian, the definite article. As in English, the definite article in Bulgarian is used when speaking of a definite, already mentioned or otherwise known person(s) or thing(s).

The English definite article is a separate word, which stands before the noun and has one form for all genders and numbers. The Bulgarian definite article is added as a suffix to the noun. In the singular it has four forms for the three genders. In the plural there are two forms for all genders.

The following chart represents the singular forms of the definite article in Bulgarian.

Gender	Definite Article Sing.	Examples
Masculine	Long Form -ѝт, -ѝт	МОЛИВѝТ, учѝТЕЛЯТ
	Short Form -а, -ѝ	МОЛИВА, учѝТЕЛЯ
Feminine	-та	КНИГАТА СТУДЕНТКАТА
Neuter	-то	ПИСМОТО ДЕТЕТО

As you can see there are two forms of the definite article for the masculine gender: the long form -ЪТ (with -ЯТ as a soft variation), and the short form -а (with -я as the soft variation). Let us see why the two forms are necessary and how they are being used.

Consider the following sentences.

Мо́ливъ́т е на уче́бника.

Уче́бникъ́т е до мо́лива.

Учи́телят стои́ до студéнта.

Студéнтъ́т стои́ до учи́теля.

The long form of the definite article in Bulgarian -ЪТ, -ЯТ is used when the noun is the subject of the sentence. The short form -а, -я is used when the noun is the direct or indirect object of the sentence, or functions in some other role.

Remember that only the masculine nouns in Bulgarian have a long and a short form of the definite article.

The definite article for the feminine nouns is -ТА. Examples:

Това́ е кни́га. Кни́гата е голя́ма.

Това́ е ма́са. Ма́сата е в ста́ята.

The definite article for the neuter nouns is -ТО. Examples:

Това́ е писмо́. Писмо́то е на ма́сата.

Това́ е ке́пе. Ке́пето е зеле́но.

Step 2.

Now let us try to apply in practice what we have said so far.
First, let us use the definite article with some masculine nouns.
Do not forget that there are two forms: long -ЪТ, -ЯТ and short -а,
-я.

Exercise No. 1

Fill in the proper forms of the definite article in the following six sentences. Then say the sentence in the form you have provided. After that a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker. Ready? Here we go!

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Мо́лив.... е на ма́сата.
R. - - - - -
C. Мо́ливЪТ е на ма́сата.
Rpt. - - - - -

2. S. Ива́н да́ва пантало́н..... на Фред.
R. - - - - -
C. Ива́н да́ва пантало́на на Фред.
Rpt. - - - - -

3. S. Кни́гата е на ве́стник .....
R. - - - - -
C. Кни́гата е на ве́стника.
Rpt. - - - - -

4. S. Учи́тел ..... има ша́пка.

R. - - - - -

C. Учи́телят има ша́пка.

Rpt. - - - - -

5. S. Рома́н ..... е ху́бав.

R. - - - - -

C. Рома́нът е ху́бав.

Rpt. - - - - -

6. S. Ху́бав ли е фи́лм ..... ?

R. - - - - -

C. Ху́бав ли е фи́лмът?

Rpt. - - - - -

Exercise No. 2

Now let us do a similar exercise but this time with the use of the definite article for feminine nouns. Let us begin!

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Кни́га ..... е на ма́сата.

R. - - - - -

C. Кни́гата е на ма́сата.

Rpt. - - - - -

2. S. Ша́пка ..... на г-жа́ Добре́ва е ху́бава.

R. - - - - -

C. Ша́пката на г-жа́ Добре́ва е ху́бава.

Rpt. - - - - -

3. S. Я́бълка ..... е сла́дка.

R. - - - - -

C. Я́бълката е сла́дка.

Rpt. - - - - -

4. S. Но́сиш ли унифо́рма .....?

R. - - - - -

C. Но́сиш ли унифо́рмата?

Rpt. - - - - -

5. S. Къде́ е цига́ра .....?

R. - - - - -

C. Къде́ е цига́рата?

Rpt. - - - - -

6. S. Учи́телка ..... е добра́.

R. - - - - -

C. Учи́телката е добра́.

Rpt. - - - - -

Exercise No. 3

Now let us use the definite article with some neuter nouns in the same type of exercise.

Let us begin!

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Кéпе ..... е зелéно.

R. - - - - -

C. Кéпето е зелéно.

Rpt. - - - - -

2. S. Писмó ..... е голямо.

R. - - - - -

C. Писмóто е голямо.

Rpt. - - - - -

3. S. Вíно ..... е кíсело.

R. - - - - -

C. Вíното е кíсело.

Rpt. - - - - -

4. S. Грóзде ..... е сла́дко.

R. - - - - -

C. Грóздето е сла́дко.

Rpt. - - - - -

5. S. Пи́ано..... е ху́баво.

R. -----

C. Пи́аното е ху́баво.

Rpt. -----

Self-evaluative Test No. 1

In the following 15 incomplete sentences supply the appropriate forms of the definite article with respect to the gender of the nouns.

1. Студѐнт..... е в ста́я.....
2. Кни́га..... е на ма́са.....
3. Билѐт..... е на вѐстник.....
4. Учѝтел..... пи́ше писмо́.
5. Го́ст..... има цига́ри.
6. Ви́но.....е ки́село.
7. Ива́н отѝва на вече́ря.....
8. Гро́зде..... е зеле́но.
9. Я́бълка..... е на студѐнт..... .
10. Ке́пе..... е кафѝяво.
11. На ма́са..... има мо́лив.
12. Мо́лив..... е червѐн.
13. Кру́ша.....е жѝлта.
14. Рома́н ..... е хубав.
15. Вѐстник..... е до рома́н.....

Now check your work with the key provided at the end of Unit 6. If you have made more than two mistakes, repeat Step 1 and Step 2 of this unit.

Step 1.

Listen to the following examples and repeat them after the speaker while looking at their written form in your workbook. Pay particular attention to the change of stress which is placed on the last syllable.

Аз че́та пи́смо.	_____	Ху́баво пи́ано.	_____
Аз че́та пи́сма.	_____	Ху́бави пи́ана.	_____

Now you will hear six sentences containing singular neuter nouns with "o" endings. Transform these sentences into plural by changing the final "o" sound of the nouns into "a" sound. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Exercise 1

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ива́н пи́ше пи́смо.
R. - - - - -
C. Ива́н пи́ше пи́сма.
Rpt. - - - - -

2. S. В Со́фия има́ кино.
R. - - - - -
C. В Со́фия има́ кина.
Rpt. - - - - -

3. S. Ху́баво пи́ано.
R. - - - - -
C. Ху́бави пи́ана.
Rpt. - - - - -

4. S. Вкúсно ви́но.

R. - - - - -

C. Вкúсни ви́на.

Rpt. - - - - -

Now listen to the following sentences and repeat them after the speaker while looking at their written form in your workbook.

На ма́сата има ке́пе. _____

На ма́сата има ке́пета. _____

In this manner you should transform the singular neuter nouns in the following sentences into plural by adding -та to their basic form. After a pause, during which you should say the new sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Exercise 2

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Пе́тър има а́гне.

R. - - - - -

C. Пе́тър има а́гнета.

Rpt. - - - - -

2. S. Ко́льо има ке́пе.

R. - - - - -

C. Ко́льо има ке́пета.

Rpt. - - - - -

3. S. Тук има момче́.

R. - - - - -

C. Тук има момче́та.

Rpt. - - - - -

4. S. В стáята íма момíче.

R. - - - - -

C. В стáята íма момíчета.

Rpt. - - - - -

Step 2.

Listen to the speaker and repeat the following examples while following their written form in your workbook. Pay attention to the change of the endings of the feminine nouns.

- a. В ста́ята има ма́са. _____
- В ста́ята има ма́си. _____
- b. На ма́сата има кни́га. _____
- На ма́сата има кни́ги. _____
- c. Това́ е сла́дка кру́ша. _____
- Това́ са сла́дки кру́ши. _____

Now you will hear five sentences containing feminine nouns in the singular. Change these singular forms into plural following the previous examples. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker. Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

- 1. S. На ма́сата има кни́га.
- R. - - - - -
- C. На ма́сата има кни́ги.
- Rpt. - - - - -

- 2. S. Тя е учи́телка.
- R. - - - - -
- C. Те са учи́телки.
- Rpt. - - - - -

3. S. Аз пу́ша цига́ра.

R. - - - - -

C. Аз пу́ша цига́ри.

Rpt. - - - - -

4. S. Г-жа́ До́брева има ша́пка.

R. - - - - -

C. Г-жа́ До́брева има ша́пки.

Rpt. - - - - -

5. S. Та́зи кру́ша е сла́дка.

R. - - - - -

C. Те́зи кру́ши са сла́дки.

Rpt. - - - - -

Now read the notes which follow.

Notes

As you can see again from this exercise, the feminine nouns usually end in -а , or -я.

In order to form the plural we drop the final vowel from the ending and substitute -и e.g., ма́са - ма́си; кни́га - кни́ги; ве́черя - ве́чера.

Step 3.

Listen to the following sentences and repeat them after the speaker while looking at their written form in your workbook.

- a.) Това́ е мо́лив. _____
Това́ са мо́ливи. _____
Той е учи́тел. _____
Те са учи́тели. _____
- b.) Това́ е сто́л. _____
Това́ са сто́лове. _____

Notes

From the examples, we can draw a simple rule covering the formation of the plural of masculine nouns. With polysyllabic (more than one syllable) masculine nouns we simply add -и to the basic form. With monosyllabic (one syllable) masculine nouns we add the ending -ове to the basic form. There are other ways of forming the plural of masculine nouns, but they will be discussed later.

Now you will hear several sentences containing masculine nouns in the singular. Transform them into plural by adding -и or -ове as required. After a pause, during which you are expected to produce the new sentence, you will hear a confirmation. Repeat it after the speaker.

Let us begin!

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Той е студѐнт.

R. - - - - -

C. Те са студѐнти.

Rpt. - - - - -

2. S. На ма́сата има ромáн.

R. - - - - -

C. На ма́сата има ромáни.

Rpt. - - - - -

3. S. Те имат билѐт.

R. - - - - -

C. Те имат билѐти.

Rpt. - - - - -

4. S. В стáята има стол.

R. - - - - -

C. В стáята има столове.

Rpt. - - - - -

5. S. Аз і́мам кля́ч.

R. - - - - -

C. Аз і́мам кля́чове.

Rpt. - - - - -

6. S. Ива́н но́си пантало́н.

R. - - - - -

C. Ива́н но́си пантало́ни.

Rpt. - - - - -

Step 4.

Listen to the speaker and repeat the following sentences while following their written form in your workbook. Pay attention to the use of the article with the plural nouns.

- a.) Това са маси. _____
Масите са в стаята. _____
На масите има вестници. _____
Вестниците са на масите. _____
На масата има ключове. _____
Ключовете са на масата. _____
- b.) Иван пише писма. _____
Писмата са на Иван. _____
Лидия има кепета. _____
Кепетата са на Лидия. _____

Notes

All nouns with plural endings -е, -и take the definite article -те in the plural.

All nouns with plural endings -а, -я take the definite article -та in the plural.

Both articles are added to the basic plural forms of the nouns.

Now several sentences containing plural nouns will be given to you in your workbook. Use the proper form of the definite article according to the plural endings of the nouns. After a pause during

which you should say the new sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S - Stimulus, R - Response, C - Confirmation, Rpt - Repetition)

1. S. Момичета.... са в стаята.

R. - - - - -

C. Момичетата са в стаята.

Rpt. - - - - -

2. S. Романи.... са на масата.

R. - - - - -

C. Романите са на масата.

Rpt. - - - - -

3. S. Ябълки.. са хубави.

R. - - - - -

C. Ябълките са хубави.

Rpt. - - - - -

4. S. Лидия четё книги....

R. - - - - -

C. Лидия четё книгите.

Rpt. - - - - -

5. S. Студѐнтите четат вѐстници..... .

R. - - - - -

C. Студѐнтите четат вѐстниците.

Rpt. - - - - -

6. S. Кѐпета.... са зелѐни.

R. - - - - -

C. Кѐпетата са зелѐни.

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 2

A. Listen to the following fifteen sentences and place a check mark for each of the nouns according to gender and number.

This does not include proper nouns.

Masculine singular -- MS
 Masculine plural -- MP
 Feminine singular -- FS
 Feminine plural -- FP
 Neuter singular -- NS
 Neuter plural -- NP

	MS	MP	FS	FP	NS	NP
1. Панталоните са тук.						
2. Крушите са жълти.						
3. Госпожата е учителка.						
4. Фред е студент.						
5. Ключът е голям.						
6. Това са столове.						
7. Те са учители.						
8. Г-жа Добрева има шапка.						
9. Ние пием вина.						
10. Момичетата са хубави.						
11. Г-н Петков четé вестник.						
12. Иван носи кепе.						
13. Лидия пише писма.						
14. Стефан има пиано.						
15. Гроздето е сладко.						

C. Fill in the plural forms of the definite article with the nouns in the following sentences:

1. Уче́бници.... са на ма́сата.
2. Мо́ливи.... са до ве́стника.
3. Къде́ са ромáни....?
4. Ключо́ве.... са на ма́сата.
5. Студе́нти.... са в ста́ята.
6. Ябълки.... са хуба́ви.
7. Вина́.... са ки́сели.
8. Ке́пета.... са кафя́ви.
9. Учи́телки.... са добри́.
10. Къде́ са сто́лове.... .
11. Г-н Ива́нов чете́ ве́стници.... .
12. Унифо́рми.... са зеле́ни.
13. Ромáни.... са в та́зи ста́я.
14. Го́сти.... са в ста́ята.
15. Кру́ши.... са вку́сни.

Notes

If you have more than two mistakes for any one of the three parts of this test, you should repeat Part 2 of this unit.

Key to Self-evaluative Test No. 1

1. Студѐнтът е в стаята.
2. Книгата е на масата.
3. Билѐтът е на вѐстника.
4. Учи́телят пи́ше писмо́.
5. Го́стът има цига́ри.
6. Ви́ното е ки́село.
7. Ива́н оти́ва на вече́рята.
8. Гро́здето е зеле́но.
9. Я́бълката е на студѐнта.
10. Ке́пето е ка́фяво.
11. На масата има мо́лив.
12. Мо́ливът е червѐн.
13. Кру́шата е жѐлта.
14. Рома́нът е ху́бав.
15. Вѐстникът е до рома́на.

Key to Self-evaluative Test, No. 2

A.

	MS	MP	FS	FP	NS	NP
1.		X				
2.				X		
3.			X			
4.	X					
5.	X					
6.		X				
7.		X				
8.			X			
9.						X
10.						X
11.	X					
12.					X	
13.						X
14.					X	
15.					X	

- В. 1. Това са учители.
2. На масите има писма.
3. Ядете ли ябълки?
4. Къде са момчетата?
5. Имаш ли цигари? (Имате ли цигари?)
6. Мария има кепета.
7. Ние пишем писма.
8. Аз имам дрехи. (Ние имаме дрехи.)
9. Те са студенти.
10. Иван яде круши.
11. Фред има униформи.
12. Г-жа Добрева има гости.
13. Момчетата са хубави.
14. В стаите има маси.
15. Те са студентки.

- С. 1. Уче́бниците са на маса́та.
2. Моли́вите са до вестника́.
3. Къде́ са рома́ните?
4. Ключо́вете са на маса́та.
5. Студе́нтите са в стая́та.
6. Ябълките са хубави́.
7. Вина́та са кисели́.
8. Кепета́та са кафя́ви.
9. Учи́телките са добри́.
10. Къде́ са столо́вете?
11. Г-н Ива́нов чете́ вестниците́.
12. Унифо́рмите са зелени́.
13. Рома́ните са в та́зи стая́.
14. Го́стите са в стая́та.
15. Кру́шите са вку́сни.

UNIT 7

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct affirmative, negative and interrogative sentences orally and in writing using the present tense verbs belonging to:

a.) the first conjugation -- чета́ (to read), пе́я (to sing), ям (to eat), пия́ (to drink), пи́ша (to write);

b.) the second conjugation -- пу́ша (to smoke), но́ся (to carry, to wear), сви́ря (to play an instrument), вѣрвѣ́ (to walk), стоя́ (to stay), благодаря́ (to thank), пра́вя (to do);

c.) the third conjugation -- има́м (to have), ня́мам (to have not), стру́вам (to cost), почва́м (to begin, to start), свѣршва́м (to finish, to end), да́вам (to give), сти́вам (to go), и́двам (to come), вече́рям (to eat dinner), танцу́вам (to dance).

This unit is based on the vocabulary from Lessons 1-8 of the Bulgarian Basic Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Notes

Bulgarian verbs do not have a separate infinitive form. The verbs are given in dictionaries in their 1st person singular, present tense form.

Example: чета́, пуша́, вечеря́м.

The form of the 1st person singular, present tense is called the basic form of the verb. The form of the 3rd person singular, present tense is considered the stem of the verb.

In Bulgarian there are three conjugations of verbs which are identified by the thematic vowel. The final vowel of this stem clearly indicates the conjugation of the verb.

- a.) first conjugation   -е
- b.) second conjugation   -и
- c.) third conjugation   -а, -я

Step 1.

Listen to the following exchanges. Pay particular attention to the verb forms as well as the word order of the various sentences.

Лидия: Какво́ четёш, Фред?

Фред: Аз четá вéстници.

Л. Какво́ четé Ива́н?

Ф. Той четé кнiга.

Л. Какво́ четáт студéнтите?

Ф. И те четáт кнiги.

Л. Пётко, ние четём кнiги. Какво́ четёш ти?

П. Аз не четá сега́. Аз пiя ви́но и пeя.

Ф. Лидия, ти пишеш ли писмо́?

Л. Да, аз пи́ша писмо́.

Ф. Кога́ ще ядём?

Л. Ние ще ядём в едiн часа́.

Notes

You probably noticed how the verb endings change. This is due to the fact that Bulgarian verbs have different endings for different persons and numbers.

The verb чета́ (to read) belongs to the first or e conjugation. As we stated earlier the thematic vowel for the third person singular gives us the conjugation of the verb.

Listen to the following sentences and repeat after the speaker while following the written form in your workbook. Pay attention to the verb endings.

Ти четéш кни́га.

Ива́н пие́ ви́но.

Ти пишеш пи́смо.

Ли́дия яде́ на ма́сата.

Here is the conjugation of the verb чета́. Repeat the examples after the speaker while following the written form given in your workbook.

Аз чета́ кни́га.

Ти четéш кни́га.

Ива́н чете́ кни́га.

Ли́дия чете́ кни́га.

То четé кнѳга.

_____

Нѳе четéм кнѳги.

_____

Вѳе четéте кнѳги.

_____

Студéнтите четáт кнѳги.

_____

The following verbs conjugate in the same way as the verb чета: пѳша (to write), пѳя (to sing), пѳя (to drink), ям, ядéш, ядé (to eat)

Step 2.

In the following exercise you will be given several sentences in writing. The verbs of these sentences will be in their basic forms. Use the proper form to construct a correct sentence. After a pause, for your response, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Студéнтите (пѳша) писмá.

R. - - - - -

C. Студéнтите пѳшат писмá.

Rpt. - - - - -

2. S. Нѳе (пѳя) бѳра.

R. - - - - -

C. Нѳе пѳем бѳра.

Rpt. - - - - -

3. S. Ти (чета) вѣстник.

R. - - - - -

C. Ти четѣш вѣстник.

Rpt. - - - - -

4. S. Вие (пея).

R. - - - - -

C. Вие пеете.

Rpt. - - - - -

5. S. Г-жа Добрева (пиша) книга.

R. - - - - -

C. Г-жа Добрева пише книга.

Rpt. - - - - -

6. S. Г-н Иванов (чета) писмо.

R. - - - - -

C. Г-н Иванов четѣ писмо.

Rpt. - - - - -

7. S. Аз (ям) круши.

R. - - - - -

C. Аз ям круши.

Rpt. - - - - -

Step 3.

Now let us try some other verbs. Listen to the following sentences and repeat them after the speaker while following the written form in your workbook.

Here we go!

Аз пу́ша цига́ра.

_____

Ние пу́шим цига́ри.

_____

Той сви́ри на пиано́.

_____

Вие стои́те в ста́ята.

_____

Ти но́сиш унифо́рма.

_____

Тя пра́ви су́па.

_____

Notes

As you can see from the examples, the form for the third person singular has the thematic vowel и. This is characteristic of the second conjugation of Bulgarian verbs. The examples illustrate all forms of this conjugation using different verbs which belong to it.

Step 4.

In the following exercise several sentences will be given to you in writing. The verbs of these sentences will be in their basic forms. Use the proper form to construct a correct sentence. After a pause for you to say the sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Г-н Ивано́в (пу́ша) цига́ри.

R. - - - - -

C. Г-н Ивано́в пу́ши цига́ри.

Rpt. - - - - -

2. S. Какво́ (пра́вя) учи́телите?

R. - - - - -

C. Какво́ пра́вят учи́телите?

Rpt. - - - - -

3. S. Ли́дия (сви́ря) пи́ано.

R. - - - - -

C. Ли́дия сви́ри на пи́ано.

Rpt. - - - - -

4. S. Ни́е (но́ся) унифо́рми.

R. - - - - -

C. Ни́е но́сим унифо́рми.

Rpt. - - - - -

5. S. Віе (но́ся) кні́ги.

R. - - - - -

C. Віе но́сите кні́ги.

Rpt. - - - - -

6. S. Ти (пра́вя) ві́но.

R. - - - - -

C. Ти пра́виш ві́но.

Rpt. - - - - -

7. S. Аз (сто́я) в ста́ята.

R. - - - - -

C. Аз сто́я в ста́ята.

Rpt. - - - - -

8. S. Какво́ (пра́вя) Сте́фан?

R. - - - - -

C. Какво́ пра́ви Сте́фан?

Rpt. - - - - -

Step 1.

Listen to the following conversation while looking at the illustrations in your workbook. Topic: Stefan and Maria meet in front of the movie theater.

Стефан - Здравей, Мария! Как си?

Мария - Благодаря, добре. Имаш ли билети?

С. Не, нямам. Отивам за билети.

М. Добре. Когá почва филмът?

С. Филмът почва след десет минути.

М. А кога свършва?

С. В 10.30.

М. Какво ще правим след това?

С. След това ще вечеряме и ще танцуваме.

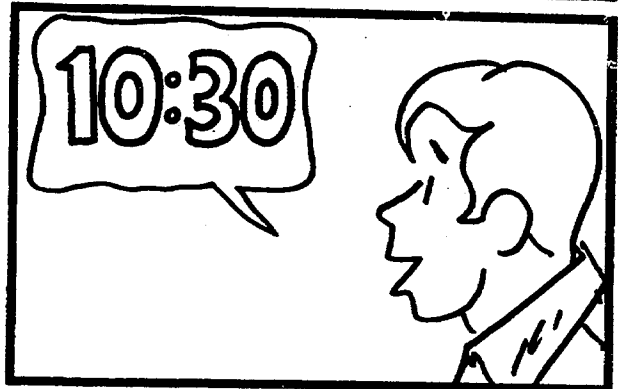
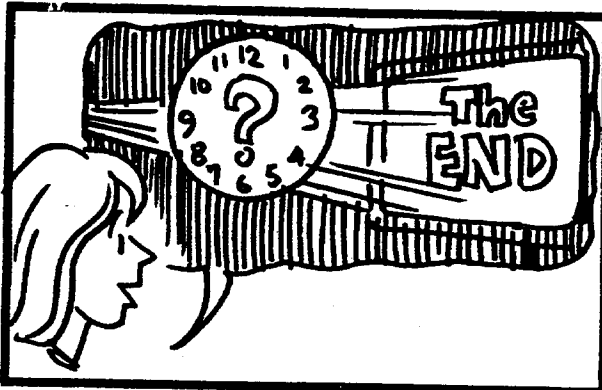
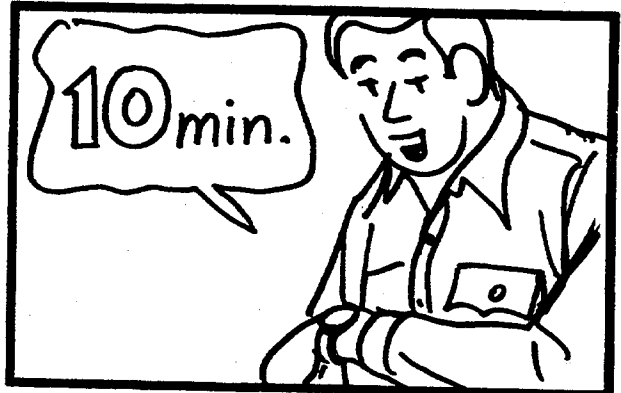
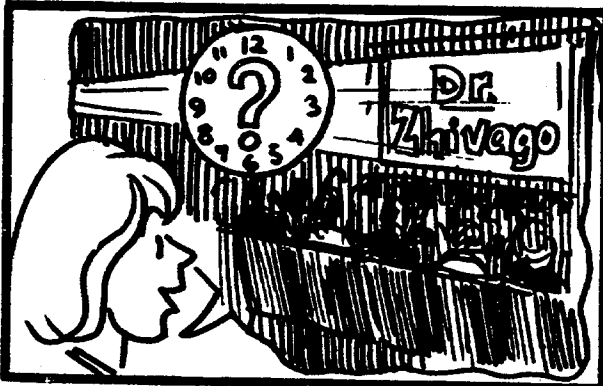
М. Добре. Нека да вървим!

Stop the tape and read the notes which follow.

Unit 7

Part 2

Step 1

Notes

Most verbs with the endings -ам, -ям in their basic form (1st person singular) belong to the third conjugation. Here are the forms of this conjugation:

Аз оти́вам на ки́но.

Ти и́дваш в ста́ята.

Сте́фан свѣршва писмо́то.

Ма́рия вече́ря в кѣщи.

То по́чва ра́но.

Ни́е има́ме мо́ливи.

Ви́е танцу́вате ху́баво.

Студѐнтите ня́мат кнѝги.

From the examples you can see that the third person singular forms has the thematic vowel -а or -я. This is characteristic of the third conjugation Bulgarian verbs.

Step 2.

In the following exercise, several sentences will be given to you in writing. The verbs of these sentences will be in their basic form. Use the proper form to construct a correct sentence. After a pause for you to say the sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Билéтът (стру́вам) éвтино.

R. - - - - -

C. Билéтът стру́ва éвтино.

Rpt. - - - - -

2. S. Мари́я (оти́вам) на кíно.

R. - - - - -

C. Мари́я оти́ва на кíно.

Rpt. - - - - -

3. S. Аз (да́вам) кни́гата на Ива́н.

R. - - - - -

C. Аз да́вам кни́гата на Ива́н.

Rpt. - - - - -

4. S. Вие (свѣршвам) романа́.

R. - - - - -

C. Вие свѣршвате романа́.

Rpt. - - - - -

5. S. Учи́телите (вече́рям) в къщи.

R. - - - - -

C. Учи́телите вече́рят в къщи.

Rpt. - - - - -

6. S. Сте́фан и Мари́я (танцу́вам).

R. - - - - -

C. Сте́фан и Мари́я танцу́ват.

Rpt. - - - - -

7. S. Ни́е (ня́мам) унифо́рми.

R. - - - - -

C. Ни́е ня́маме унифо́рми.

Rpt. - - - - -

8. S. Г-жа́ До́брева (и́мам) дете́.

R. - - - - -

C. Г-жа́ До́брева и́ма дете́.

Rpt. - - - - -

Notes

There are several ways to ask questions in Bulgarian. You have already learned the following patterns:

a.) by raising the voice at the end of a sentence

b.) by using the interrogative particle ЛИ

c.) by using the interrogative pronouns КОЙ (who) and КАКЪВ

(what, what kind).

Let us see how these three ways of asking questions could be applied to the verbs of the three types of conjugations we just covered in this unit.

Step 3.

In the following exercise you will hear several sentences. You are expected to form a question with the interrogative particle ли in relation to the verb of the sentence. After a pause for your oral production, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Remember that ли always follows the word we are asking the question about. In this case it will be the verb.

There are two correct structures possible, thus both are given in the confirmation.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Хрiсто четé вéстник.

R. - - - - -

C. Четé ли Хрiсто вéстник? or
Хрiсто четé ли вéстник?

Rpt. - - - - -

2. S. Мари́я и Сте́фан оти́ват на ки́но.

R. - - - - -

C. Оти́ват ли Сте́фан и Мари́я на ки́но? or
Мари́я и Сте́фан оти́ват ли на ки́но?

Rpt. - - - - -

3. S. Аз пу́ша цига́ра.

R. - - - - -

C. Пу́ша ли аз цига́ра? or
Аз пу́ша ли цига́ра?

Rpt. - - - - -

4. S. Ви́е пра́вите дре́хи.

R. - - - - -

C. Пра́вите ли ви́е дре́хи? or
Ви́е пра́вите ли дре́хи?

Rpt. - - - - -

5. S. Г-жа́ До́брева и́два на вече́ря.

R. - - - - -

C. И́два ли г-жа́ До́брева на вече́ря? or
Г-жа́ До́брева и́два ли на вече́ря?

Rpt. - - - - -

6. S. Ли́дия сви́ри на пи́ано.

R. - - - - -

C. Сви́ри ли Ли́дия на пи́ано? or
Ли́дия сви́ри ли на пи́ано?

Rpt. - - - - -

7. S. Ти свършваш книгата.
R. - - - - -
C. Свършваш ли ти книгата? or
Ти свършваш ли книгата?
Rpt. - - - - -

8. S. Ние ядем грозде.
R. - - - - -
C. Ядем ли ние грозде? or
Ние ядем ли грозде?
Rpt. - - - - -

Step 4.

Now let us do a similar exercise, this time, however, asking the "who" (кой) questions in regard to the subject of the sentence. Do not forget to make the necessary agreements in gender and number.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Христо четé вестник.
R. - - - - -
C. Кой четé вестник?
Rpt. - - - - -
2. S. Мария и Стефан отиват на кино.
R. - - - - -
C. Кой отива на кино?
Rpt. - - - - -

3. S. Аз пу́ша цига́ра.

R. - - - - -

C. Кой пу́ши цига́ра?

Rpt. - - - - -

4. S. Ви́е пра́вите дре́хи.

R. - - - - -

C. Кой пра́ви дре́хи?

Rpt. - - - - -

5. S. Ни́е яде́м гро́зде.

R. - - - - -

C. Кой яде́ гро́зде?

Rpt. - - - - -

6. S. Ти свѣ́ршваш кни́гата.

R. - - - - -

C. Кой свѣ́ршва кни́гата?

Rpt. - - - - -

Now let us ask the "what" (какво) questions in regard to the object of the sentences. The neuter form is used in these questions. Remember that in this type of question the object and the subject change places.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Хри́сто четé вéстник.

R. - - - - -

C. Какво́ четé Хри́сто?

Rpt. - - - - -

2. S. Аз пу́ша цига́ра.

R. - - - - -

C. Какво́ пу́ша аз?

Rpt. - - - - -

3. S. Ви́е пра́вите дре́хи.

R. - - - - -

C. Какво́ пра́вите Ви́е?

Rpt. - - - - -

4. S. Ни́е по́чваме вече́рята.

R. - - - - -

C. Какво́ по́чваме ни́е?

Rpt. - - - - -

5. S. Ти свършваш книгата.

R. - - - - -

C. Какво свършваш ти?

Rpt. - - - - -

6. S. Той яде грозде.

R. - - - - -

C. Какво яде той?

Rpt. - - - - -

Step 5.

In the following exercise you will hear several questions. Give negative answers using two negatives--one form negating the whole sentence and the other negating the verb of the sentence. (This material was covered in Unit 4.) After a pause, during which you should say the negative sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt = Repetition)

1. S. Оти́ват ли Мари́я и Сте́фан на кѝно?

R. - - - - -

C. Не, Мари́я и Сте́фан не оти́ват на кѝно.

Rpt. - - - - -

2. S. Пра́вите ли Ви́е дрѝхи?

R. - - - - -

C. Не, аз не пра́вя дрѝхи.

Rpt. - - - - -

3. S. По́чва ли фѝлмът след пет мину́ти?

R. - - - - -

C. Не, фѝлмът не по́чва след пет мину́ти.

Rpt. - - - - -

4. S. Танцúват ли студéнтите в ста́ята?

R. - - - - -

C. Не, студéнтите не танцúват в ста́ята.

Rpt. - - - - -

5. S. Сви́ри ли Ли́дия на пи́ано?

R. - - - - -

C. Не, Ли́дия не сви́ри на пи́ано.

Rpt. - - - - -

6. S. Чете́ ли вéстник г-н Ива́нов?

R. - - - - -

C. Не, г-н Ива́нов не чете́ вéстник.

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 1

Fill in the proper form of the verbs in the following twenty sentences. Then check your work with the key to this exercise provided at the end of this unit. More than two mistakes means that you should repeat Steps 1-4 of this unit. Good luck!

1. Г-жа́ Ива́но́ва _____ пи́смó.
(writes)
2. Ти _____ на го́сти.
(are going)
3. Ви́е _____ на пи́ано.
(play)
4. Г-н Пе́ткóв _____ ви́но.
(drinks)
5. Студéнтка́та _____ в ста́ята.
(sings)
6. Ни́е _____ кнѝги и мо́ливи.
(carry)
7. Мари́я и Сте́фан _____ на ки́но.
(are going)
8. Гео́рги _____ цивѝлни дрéхи.
(wears)
9. Г-н Пе́трóв _____ вéстник.
(reads)
10. Аз _____ кру́ши на Еле́на.
(give)
11. Ви́е _____ я́бълки и грóзде.
(eat)
12. Ни́е _____ кнѝги.
(have)

13. Филмът _____ в един часа, а
(starts, to begin)
_____ в три.
(ends)
14. Кольо и Христо _____ червено вино.
(drinks)
15. Иван _____ на учителя.
(thanks)
16. Стефан и Мария _____ билети.
(have)
17. Крушите _____ много.
(cost)
18. Студентите _____ два часа.
(walk)
19. Той _____ в стаята и
(stands, stays)
_____ цигара.
(smokes)
20. Фред и Лидия _____ .
(are dancing)

Self-evaluative Test No. 2

A. Transform the following ten sentences into questions starting each question with the subject. Then give negative answers to these questions.

1. Г-н Петро́в танцу́ва добре́.
2. Ли́дия има́ червѐна ша́пка.
3. Студѐнтите пия́т ракия́.
4. Фред сви́ри на пи́ано.
5. Ви́е идв́ате на ки́но.
6. Сте́фан и Мари́я вечеря́т на ма́сата.
7. Ти пу́шиш мно́го.
8. Ива́н благодаря́ за кни́гата.
9. Ви́е отив́ате в къ́щи.
10. Те яда́т ябълки́.

B. Fill in the proper form of the verb in the following ten sentences.

1. Ни́е _____ в къ́щи.
(идвам)
2. Ти _____ кѐпето на Ива́н.
(давам)
3. Ви́е _____ ли унифо́рма ?
(има́м)
4. Кога́ _____ фи́лмът?
(почвам)
5. Сте́фан _____ ли на ки́но?
(отивам)

6. _____ ли Мари́я биле́т?
(И́мам)
7. Кога́ _____ вие?
(вече́рям)
8. Ни́е _____ грóзде на студе́нтите.
(да́вам)
9. Г-жа́ Хри́стова и г-н Ива́нов _____ писма́.
(ня́мам)
10. Г-н Петко́в _____ цига́рите.
(свѣ́ршвам)

Now check your work with the key provided at the end of the unit.
If you have made more than two mistakes for each exercise (A or B),
you should repeat Part 2.

Key to Self-evaluative Test, No. 1

1. пи́ше
2. оти́ваш
3. сви́рите
4. пи́е
5. пее́
6. но́сим
7. оти́ват
8. но́си
9. чете
10. да́вам
11. яде́те
12. има́ме
13. по́чва, свър́шва
14. пи́ят
15. благода́ри
16. има́т
17. стру́ват
18. върва́т
19. стои́, пу́ши
20. танцу́ват

Key to Self-evaluative Test, No. 2

A.

1. Танцу́ва ли г-н Петро́в добре́?
Не, г-н Петро́в не танцу́ва добре́.
2. Има ли Ли́дия червѐна ша́пка?
Не, Ли́дия няма червѐна ша́пка.
3. Пия́т ли студѐнтите раки́я?
Не, студѐнтите не пия́т раки́я.
4. Сви́ри ли Фред на пи́ано?
Не, Фред не сви́ри на пи́ано.
5. Идв́ате ли ви́е на ки́но?
Не, ни́е не идв́аме на ки́но.
6. Вече́рят ли Сте́фан и Мари́я на ма́сата?
Не, Сте́фан и Мари́я не вече́рят на ма́сата.
7. Пу́шиш ли ти мно́го?
Не, аз не пу́ша мно́го.
8. Благода́ри ли Ива́н за кни́гата?
Не, Ива́н не благода́ри за кни́гата.
9. Оти́вате ли Ви́е в кѝщи?
Не, ни́е не оти́ваме в кѝщи. (Не, аз не отива́м в кѝщи.)
10. Яда́т ли те я́бълки?
Не, те не яда́т я́бълки.

В.

1. Ние идваме в къщи.
2. Ти даваш кепето на Иван.
3. Вие имате ли униформа?
4. Когá почва филмът?
5. Стефан отива ли на кино?
6. Има ли Мария билет?
7. Когá вечеряте вие?
8. Ние даваме грôзде на студентите.
9. Г-жа Христова и г-н Иванов нямат писма.
10. Г-н Петков свършва цигарите.

СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ

UNIT 8

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct future tense sentences (positive and negative statements and questions) orally and in writing using:

- a.) the future particle ще.
- b.) the future forms of the verb сѢМ (to be).
- c.) the negative construction нѢМА Ѣа.

This unit is based on the vocabulary from Lessons 1-8 of the Basic Bulgarian Course, 1957. Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Step 1.

Listen to the following dialogue while looking at the illustrations depicting the situation. Pay particular attention to the new form of the verbs and how they are used.

Христо - Здравей, Фред! Как си?

Фред - Добре. Къде отиваш?

Х. Аз отивам у г-жа Добрева.

Ф. Какво ще правите?

Х. Ще вечеряме. И Лидия ще бъде у г-жа Добрева.

Ф. Няма ли да има други гости?

Х. Ще има: г-н Иванов, Стефан и Мария.

Ф. Какво ще правите след вечерята?

Х. След вечерята ще ходим на кино.

Ф. Вие ще прекарате хубаво.

Х. А ти какво ще правиш?

Ф. Аз ще бъда в къщи и ще четя книга.

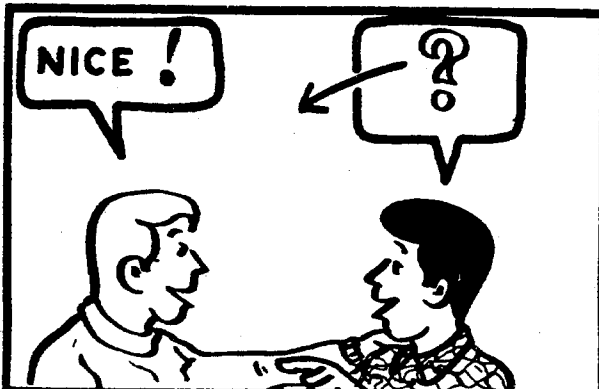
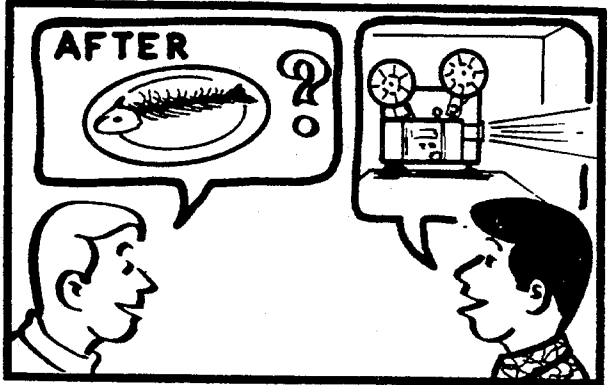
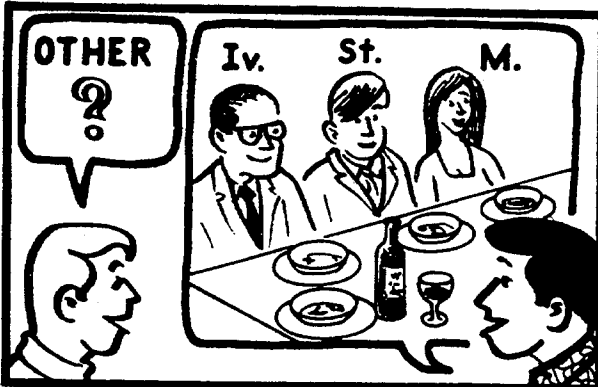
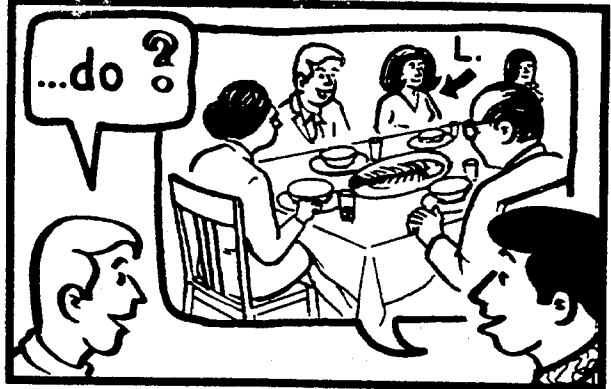
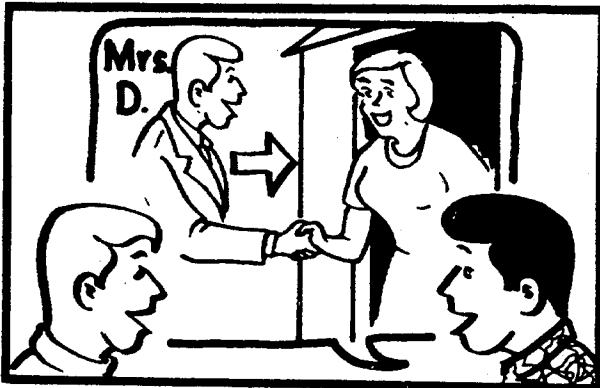
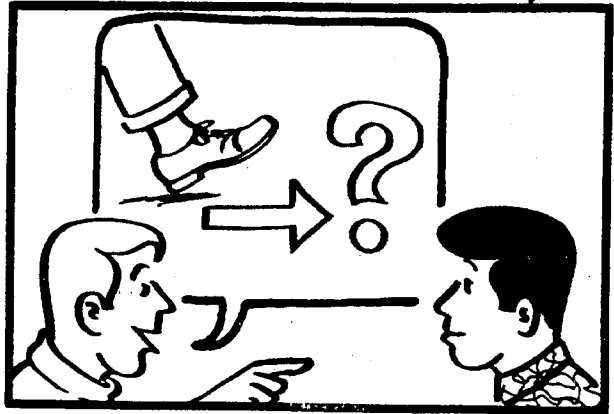
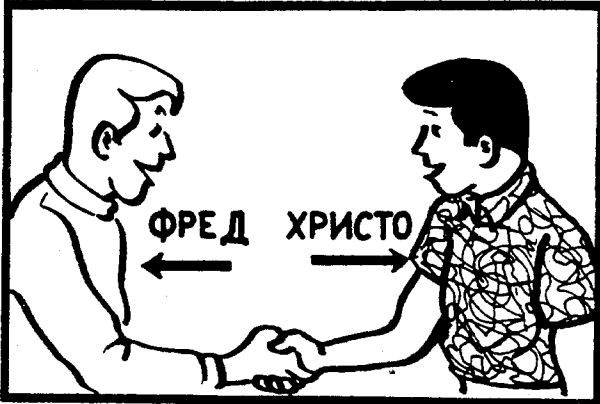
Х. И ти ще прекараш хубаво.

Ф. Да. Благодаря, довиждане!

Unit 8

Part 1

Step 1

Notes

Undoubtedly, you have noticed a new element in the dialogue-- the particle ще preceding the present tense form of the verbs. This particle is used to form the future tense in Bulgarian.

Step 2.

You will hear several sentences in the present tense. Place the future particle ще before the verbs of the sentences and say the new sentences. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз оти́вам на кино́.

R. - - - - -

C. Аз ще оти́вам на кино́.

Rpt. - - - - -

2. S. Мари́я пи́ше писмо́.

R. - - - - -

C. Мари́я ще пи́ше писмо́.

Rpt. - - - - -

3. S. Студѐнтите четáт кнѝги.

R. - - - - -

C. Студѐнтите ще четáт кнѝги.

Rpt. - - - - -

4. S. Г-н Иванóв пу̀ши цига̀ра.

R. - - - - -

C. Г-н Иванóв ще пу̀ши цига̀ра.

Rpt. - - - - -

5. S. Ти но̀сиш унифóрма.

R. - - - - -

C. Ти ще но̀сиш унифóрма.

Rpt. - - - - -

6. S. Вѝе танцúвате в ста̀ята.

R. - - - - -

C. Вѝе ще танцúвате в ста̀ята.

Rpt. - - - - -

7. S. Г-жа́ и г-н Петро̀ви вечѐрят в кѝщи.

R. - - - - -

C. Г-жа́ и г-н Петро̀ви ще вечѐрят в кѝщи.

Rpt. - - - - -

8. S. Ние ядѐм пѐчено а́гне.

R. - - - - -

C. Ние ще ядѐм пѐчено а́гне.

Rpt. - - - - -

Notes

As you can see the formation of the future tense in Bulgarian is quite simple. It is constructed by placing the particle ще before the present tense form of the verb.

Step 3.

Now you will be given six sentences in the present tense using the verb сѢМ (to be). Transform these sentences into the future. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз сѢМ студѢнт.

R. - - - - -

C. Аз ще сѢМ студѢнт.

Rpt. - - - - -

2. S. Ти си в стѢята.

R. - - - - -

C. Ти ще си в стѢята.

Rpt. - - - - -

3. S. ИвѢн е в КалифѢрния.

R. - - - - -

C. ИвѢн ще е в КалифѢрния.

Rpt. - - - - -

4. S. НѢе сме на гѢсти.

R. - - - - -

C. НѢе ще сме на гѢсти.

Rpt. - - - - -

5. S. Вие сте добре́.

R. - - - - -

C. Вие ще сте добре́.

Rpt. - - - - -

6. S. Кни́гите са на ма́сата.

R. - - - - -

C. Кни́гите ще са на ма́сата.

Rpt. - - - - -

Notes

Now you know the future forms of the verb "сѢМ" (to be). However, there are other future forms for сѢМ which are used very often.

Step 4.

Listen to the following sentences and repeat them after the speaker while following the written form in your workbook.

1.	Аз съм студент.	_____
	Аз ще бъда студент.	_____
2.	Ти си в стаята.	_____
	Ти ще бъдеш в стаята.	_____
3.	Иван е в Калифорния.	_____
	Иван ще бъде в Калифорния.	_____
4.	Ние сме на гости.	_____
	Ние ще бъдем на гости.	_____
5.	Вие сте добре.	_____
	Вие ще бъдете добре.	_____
6.	Книгите са на масата.	_____
	Книгите ще бъдат на масата	_____

Notes

There is practically no difference in meaning between the two forms: ще съм - ще бъда. The use of one or the other form is a matter of individual style. Both forms are used interchangeably.

Self-evaluative Test No. 1

Now you will hear 20 sentences. In the space provided mark each sentence to indicate whether it is in the present or future tense.

	PRESENT	FUTURE
1. Ти <u>и</u> маш дрéха.		
2. Ивáн ще стои́ в ста́ята		
3. Ни́е ще оти́ваме на гóсти.		
4. Студéнтите танцúват в ста́ята.		
5. Г-жа́ Дóбрева четé писмó.		
6. Ви́е ще пи́шете на мáсата.		
7. Г-н Петрóв ще пу́щи цигáра.		
8. Стéфан върви́ към кíното.		
9. Ви́е ще вечéряте в къ́щи.		
10. Ни́е ще б́дем у Цáневи.		
11. Мари́я ще сви́ри на пиáно.		
12. Ви́е ще пéете днес.		
13. Ни́е нóсим унифóрма.		
14. Аз ще ям я́бълки.		
15. Хрiсто ще б́де в къ́щи.		
16. Студéнтите ще са в ста́ята.		
17. Ви́е сте тук.		
18. Г-н Никóлов ще е в Калифóрния.		
19. Ти ще си там рáно.		
20. Ни́е сме добри́ студéнти.		

If you have made more than two mistakes, you will have to repeat
Steps 1-4 of this unit.

Notes

The present tense forms of the verb сѡМ (to be) can not be used in positive ли questions in the future tense. Instead we use the verb бѡда (бѡдеш, бѡде, бѡдем, бѡдете, бѡдат). For example:

Иван ѡе е в стаята.

Иван ѡе бѡде ли в стаята?

Ние ѡе сме студенти.

Ние ѡе бѡдем ли студенти?

Step 1.

In this exercise you will hear several statements in the future tense. Transform these statements into questions by placing the interrogative particle ЛИ after the verb of the sentence. After your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ива́н ще пи́ше писмо́.

R. - - - - -

C. Ива́н ще пи́ше ли писмо́?

Rpt. - - - - -

2. S. Ни́е ще пу́шим цига́ри.

R. - - - - -

C. Ни́е ще пу́шим ли цига́ри?

Rpt. - - - - -

3. S. Мари́я и Сте́фан ще оти́ват на ки́но.

R. - - - - -

C. Мари́я и Сте́фан ще оти́ват ли на ки́но?

Rpt. - - - - -

4. S. Г-н Петко́в ще ве́чера в кѝщи.

R. - - - - -

C. Г-н Петко́в ще ве́чера ли в кѝщи?

Rpt. - - - - -

5. S. Ви́е ще по́чвате дрѝхата.

R. - - - - -

C. Ви́е ще по́чвате ли дрѝхата?

Rpt. - - - - -

6. S. Г-жа́ Хри́стова ще сви́ри на пи́ано.

R. - - - - -

C. Г-жа́ Хри́стова ще сви́ри ли на пи́ано?

Rpt. - - - - -

7. S. В ки́ното ще да́ват ху́бав фи́лм.

R. - - - - -

C. В ки́ното ще да́ват ли ху́бав фи́лм?

Rpt. - - - - -

8. S. Днес аз ще бѝда в кѝщи.

R. - - - - -

C. Днес аз ще бѝда ли в кѝщи?

Rpt. - - - - -

9. S. Вие ще сте тук.

R. - - - - -

C. Вие ще бъдете ли тук?

Rpt. - - - - -

10. S. Ти ще си студент.

R. - - - - -

C. Ти ще бъдеш ли студент?

Rpt. - - - - -

Step 2.

Listen to the following exchanges while looking at their written form in your workbook. Pay attention to the formation and use of the negative statements.

Мария - Ще отиваме ли на кино?

Стефан - Не, няма да отиваме на кино.

М. Ще сви́рим ли на пиано?

С. Не, няма да сви́рим на пиано.

М. Ще вечеряме ли?

С. Не, няма да вечеряме.

М. Ще бъдеш ли в къщи?

С. Не, няма да бъда в къщи.

М. Христо ще бъде ли в киното?

С. Не, Христо няма да бъде в киното.

Notes

Negative statements in the future tense are formed with the help of the auxiliary verb няма, the particle да, plus the present tense forms of the verbs. Thus the whole construction is няма да + a verb.

Now let us do the following exercise. You will hear several questions or affirmative statements. Provide a negative response by using the construction няма да. After a pause for you to say your sentence, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз ще съм в къщи.
R. - - - - -
C. Аз няма да съм в къщи.
Rpt. - - - - -

2. S. Ще бъдете ли тук утре?
R. - - - - -
C. Не, няма да бъдем тук утре.
Rpt. - - - - -

3. S. Ще имаме ли книги?
R. - - - - -
C. Не, няма да имаме книги.
Rpt. - - - - -

4. S. Ще стоите ли в стаята?
R. - - - - -
C. Не, няма да стоим в стаята.
Rpt. - - - - -

5. S. Ще бѣдеш ли в киното?

R. - - - - -

C. Не, няма да бѣда в киното.

Rpt. - - - - -

6. S. Иван ще четѣ ли книга?

R. - - - - -

C. Не, Иван няма да четѣ книга.

Rpt. - - - - -

7. S. Студѣнтите ще нѣсят ли униформы?

R. - - - - -

C. Не, студѣнтите няма да нѣсят униформы.

Rpt. - - - - -

8. S. Стефан ще пише ли на Мария?

R. - - - - -

C. Не, Стефан няма да пише на Мария.

Rpt. - - - - -

Step 3.

Now you will hear several negative statements with the construction ня́ма да. Transform these statements into questions by inserting the interrogative particle ли between ня́ма and да, then repeat the new structure. A confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз ня́ма да пу́ша.

R. - - - - -

C. Аз ня́ма ли да пу́ша?

Rpt. - - - - -

2. S. Мари́я ня́ма да сви́ри на пи́ано.

R. - - - - -

C. Мари́я ня́ма ли да сви́ри на пи́ано?

Rpt. - - - - -

3. S. Студе́нтите ня́ма да бе́дат тук.

R. - - - - -

C. Студе́нтите ня́ма ли да бе́дат тук?

Rpt. - - - - -

4. S. Фíлмът нýма да пóчне рáно.

R. - - - - -

C. Фíлмът нýма ли да пóчне рáно?

Rpt. - - - - -

5. S. Кнiгата нýма да бýде на мáсата.

R. - - - - -

C. Кнiгата нýма ли да бýде на мáсата?

Rpt. - - - - -

6. S. Вiе нýма да сте в Калифóрния.

R. - - - - -

C. Вiе нýма ли да сте в Калифóрния?

Rpt. - - - - -

7. S. Нiе нýма да пiем вiно.

R. - - - - -

C. Нiе нýма ли да пiем вiно?

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 2

A. Transform the following 10 statements into questions:

1. Аз ще четá кнѝга.
2. Нѝе ще ядѝм грóзде.
3. Г-жá Дóбрева ще ѝма гóсти.
4. Вѝе ще сте в кѝщи.
5. Лѝдия и Хрѝсто ще са в стáята.
6. Вечѝрята ще бѝде вку́сна.
7. Писмóто ще е на мáсата.
8. Учѝтелите ще са добрѝ.
9. Ябѝлката ще е со́чна.
10. В кѝното ще дáват фѝлм.

B. Give negative answers to the following 10 questions.

1. Г-н Иванóв ще бѝде ли в кѝщи?
2. Нѝе ще бѝдем ли там?
3. Вѝе ще танцѝвате ли след вечѝря? (sing.)
4. Ти нѝма ли да ядѝш грóзде?
5. Мари́я нѝма ли да пѝше писмó?
6. Студѝнтите ще отѝват ли на кѝно?
7. Учѝтелката ще свѝри ли на пиáно?
8. Фѝлмът ще свѝрши ли?
9. Ще отѝвате ли на вечѝря?
10. Вѝе ще нóсите ли ша́пка?

Now check your work with the key provided at the end of this unit. If you have made more than one mistake for each part of the test, you will have to repeat Part 2 of this unit.

Key to Self-Evaluative Test, No. 1

	PRESENT	FUTURE
1.	X	
2.		X
3.		X
4.	X	
5.	X	
6.		X
7.		X
8.	X	
9.		X
10.		X
11.		X
12.		X
13.	X	
14.		X
15.		X
16.		X
17.	X	
18.		X
19.		X
20.	X	

Key to Self-Evaluative Test, No. 2

A.

1. Аз ще четá ли кни́га?
2. Ние ще ядém ли грóзде?
3. Г-жа́ Дóбрева ще има ли гóсти?
4. Вие ще б́дете ли в ќщи?
5. Лидия и Хр́сто ще б́дат ли в ста́ята?
6. Вечéрята ще б́де ли вку́сна?
7. Писмóто ще б́де ли на мáсата?
8. Учíteлите ще б́дат ли добр́и?
9. Ябълката ще б́де ли со́чна?
10. В ки́ното ще да́ват ли филм?

B.

1. Г-н Иванóв нýма да б́де (е) в ќщи.
2. Ние нýма да б́дем (сме) там.
3. Аз нýма да танцúвам след вечéря.
4. Аз нýма да ям грóзде.
5. Мари́я нýма да пи́ше писмó.
6. Студéнтите нýма да от́ват на ки́но.
7. Учíteлката нýма да сви́ри на пиáно.
8. Филмът нýма да свърши.
9. Ние нýма да от́ваме на вечéря.
10. Аз нýма да нóся ша́пка.

UNIT 9

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct sentences orally and in writing using:

- a.) the imperative forms of the Bulgarian verbs.
- b.) the descriptive imperative forms да, нека да, нека да не.
- c.) the demonstrative pronouns, този-о̀нзи, тази-о̀нази, това-о̀нова, тези-о̀нези.

This unit is based on the vocabulary from lessons 1-8 of the Basic Bulgarian Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance through self-evaluative tests.

Step 1.

Listen to the following conversation while observing its written representation in your workbook. Pay particular attention to the new forms of the verbs used in it. Also note the intonational pattern and the emphasis which these forms receive.

Иван: Фред, не пуши в стаята!

Фред: А къде да пуша?

И. Иди в клуба. Там пуши и пий кафе.

Ф. Добре, ще отида. Вие стойте тук!

И. Къде ще вечеряте с Лидия?

Ф. Ще вечеряме в къщи.

И. Нека да отидем на кино след това.

Ф. Добре, да отидем.

И. Нека да не носим униформи!

Ф. Ще носим цивилни дрехи.

Notes

Bulgarian verbs have imperative forms only for the second person singular and plural. As in English, the personal pronoun is seldom expressed unless it is emphatic.

Step 2.

Now let us do the following exercise. You will hear several sentences containing verbs in their basic forms. You are expected to form imperative sentences for the second person singular. You can accomplish this by following these three steps:

- a.) drop the personal pronoun
- b.) replace the vowel ending of the verbs with -и
- c.) place the stress on the last syllable.

For example:

Stimulus -- Аз чита́ кни́га.

Response -- Чети́ кни́га!

After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Let us begin!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз чита́ вестник.

R. - - - - -

C. Чети́ вестник!

Rpt. - - - - -

2. S. Аз пи́ша писмо́.
R. - - - - -
C. Пиши́ писмо́!
Rpt. - - - - -
3. S. Аз но́ся ша́пка.
R. - - - - -
C. Носи́ ша́пка!
Rpt. - - - - -
4. S. Аз сви́ря на пи́ано.
R. - - - - -
C. Свири́ на пи́ано!
Rpt. - - - - -
5. S. Аз пра́вя дрéхи.
R. - - - - -
C. Прави́ дрéхи!
Rpt. - - - - -
6. S. Аз пу́ша в ста́ята.
R. - - - - -
C. Пуши́ в ста́ята!
Rpt. - - - - -

Step 3.

Now you will hear some more similar sentences which you are expected to transform into imperative sentences for the second person plural. You can accomplish this by following these steps:

- a.) drop the personal pronoun
- b.) replace the vowel ending of the verbs with -ete
- c.) place the stress on the first e of the ending -éte

For example:

Stimulus: Аз четá кнѝгата.

Response: Четéте кнѝгата!

After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Let us begin!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt.= Repetition)

1. S. Аз пу́ша цига́ри.

R. - - - - -

C. Пуше́те цига́ри!

Rpt. - - - - -

2. S. Аз пи́ша писмо́.

R. - - - - -

C. Пише́те писмо́!

Rpt. - - - - -

3. S. Аз но́ся ша́пка.

R. - - - - -

C. Носе́те ша́пка!

Rpt. - - - - -

4. S. Аз сви́ря на пиано́.

R. - - - - -

C. Сви́рете на пиано́!

Rpt. - - - - -

5. S. Аз у́ча в та́зи ста́я.

R. - - - - -

C. У́чете в та́зи ста́я!

Rpt. - - - - -

6. S. Аз че́та́ сега́.

R. - - - - -

C. Че́тете сега́!

Rpt. - - - - -

Notes

Verbs with a consonant ending in their basic form (1st person singular, present tense) form the imperative with the endings -и for 2nd person singular and -ете for 2nd person plural and the polite form.

Example:

чета́

чети́

чете́те

пуша́

пуши́

пуше́те

сви́ря

свири́

сви́ре́те

Step 4.

In this exercise you will hear several sentences containing verbs in the 1st person singular. Form imperative sentences for the second person singular by making the following changes:

- a.) drop the personal pronoun
- b.) replace the last sound-letter (vowel or consonant) with -й

For example: .

Stimulus: Аз по́чвам кни́гата.

Response: По́чвай кни́гата!

After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз пе́я в ста́ята.

R. - - - - -

C. Пе́й в ста́ята!

Rpt. - - - - -

2. S. Аз п'я́ вино.

R. - - - - -

C. П'й вино!

Rpt. - - - - -

3. S. Аз танц'вам в ста́та.

R. - - - - -

C. Танц'вай в ста́та!

Rpt. - - - - -

4. S. Аз ве́рям с Ли́дия.

R. - - - - -

C. Ве́ряй с Ли́дия!

Rpt. - - - - -

5. S. Аз по́чвам писмо́то.

R. - - - - -

C. По́чвай писмо́то!

Rpt. - - - - -

6. S. Аз св'ршвам ве́стника.

R. - - - - -

C. Св'ршвай ве́стника!

Rpt. - - - - -

Step 5.

Now you will hear a number of sentences. Transform them into imperative sentences for the second person plural by making the following changes:

- a.) drop the personal pronoun
- b.) replace the final sound-letter (vowel or consonant) of the basic form with -йте.

For example:

Stimulus: Аз по́чвам кни́гата.

Response: По́чвайте кни́гата!

After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Аз пе́я в кѝщи.

R. - - - - -

C. Пе́йте в кѝщи!

Rpt. - - - - -

2. S. Аз пия́ ви́но.

R. - - - - -

C. Пийте́ ви́но!

Rpt. - - - - -

3. S. Аз сто́я тук.

R. - - - - -

C. Сто́йте тук!

Rpt. - - - - -

4. S. Аз ве́черам с Ли́дия.

R. - - - - -

C. Ве́черайте с Ли́дия!

Rpt. - - - - -

5. S. Аз танцу́вам с Мари́я.

R. - - - - -

C. Танцу́вайте с Мари́я!

Rpt. - - - - -

6. S. Аз свѣ́ршвам писмо́то.

R. - - - - -

C. Свѣ́ршвайте писмо́то!

Rpt. - - - - -

Notes

Verbs that have a vowel before the ending of the first person singular, present tense, form the imperative with the endings -й for second person singular and -йте for the second person plural.

Example:

пе́я

пе́й

пе́йте

сто́я

сто́й

сто́йте

вече́рям

вече́рай

вече́райте

Now stop the tape and read the following notes in your workbook.

Notes

You have probably noticed several new constructions used in the dialogue in Step 1. For example:

Нека да отидем на кино!   Let's go to the movies.

Добре, да отидем!   O.K. Let's go.

Нека да не носим униформи!   Let's not wear uniforms.

Нека вечерят в къщи!   They ought to (let them) have dinner at home.

Нека той да учи сега!   He should (have him) study now.

The forms да, нека, нека да, нека да не in combination with verbs in the present tense express a request, a wish, or an order referring to all persons and numbers. If the subject is used, it is placed before да.

Examples:

Нека те да учат сега!

Нека той да дойде в къщи!

Нека студентите да пеят!

Step 6.

Now you will hear a number of sentences. Use the phrase Нека да omitting the subject. After a pause for your oral response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Let us begin!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Ние ще купим билети за кино.

R. - - - - -

C. Нека да купим билети за кино!

Rpt. - - - - -

2. S. Студентите ще отидат на гости.

R. - - - - -

C. Нека да отидат на гости!

Rpt. - - - - -

3. S. Аз ще вечерям в къщи.

R. - - - - -

C. Нека да вечерям в къщи!

Rpt. - - - - -

4. S. Ние сви́рим на пи́ано.
R. - - - - -
C. Не́ка да сви́рим на пи́ано!
Rpt. - - - - -
5. S. Учи́телят но́си цивилни дрéхи.
R. - - - - -
C. Не́ка да но́си цивилни дрéхи!
Rpt. - - - - -
6. S. Те оти́ват на вече́ря.
R. - - - - -
C. Не́ка да оти́ват на вече́ря!
Rpt. - - - - -
7. S. Г-жа́ Хри́стова четé вéстник.
R. - - - - -
C. Не́ка да четé вéстник.
Rpt. - - - - -

Now take Self-evaluative Test No. 1.

Self-evaluative Test No. 1

A. Transform the following statements into imperative sentences, first singular and then plural (second person only).

1. Аз пия́ ви́но.
2. Аз пи́ша писмо́то.
3. Аз но́ся унифо́рмата.
4. Аз оти́вам на ки́но.
5. Аз по́чвам романа́.
6. Аз вече́рям в кѣщи.
7. Аз вървя́ в ста́ята.
8. Аз сви́ря на пиано́.
9. Аз пе́я с Ли́дия.
10. Аз свѣршвам романа́.

B. Transform the following sentences into imperative sentences by using the construction нека да with the subject.

1. Ни́е вече́ряме в кѣщи.
2. Студѣнтите танцѣват в ста́ята.
3. Той върви́ в ки́ното.
4. Те сви́рят на пиано́.
5. Ни́е пи́ем ви́но.

Now check your work with the key provided at the end of this unit. If you have made more than two mistakes you should repeat Steps 1-6.

Step 1.

Now listen to the following sentences while looking at the illustrations in your workbook. Pay attention to the new forms and how they are used.

Let us start with Picture one.

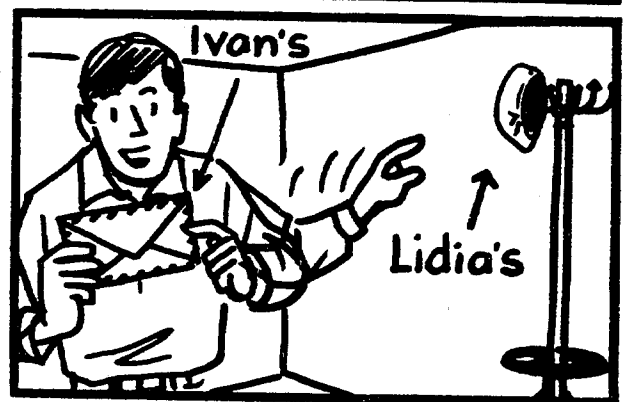
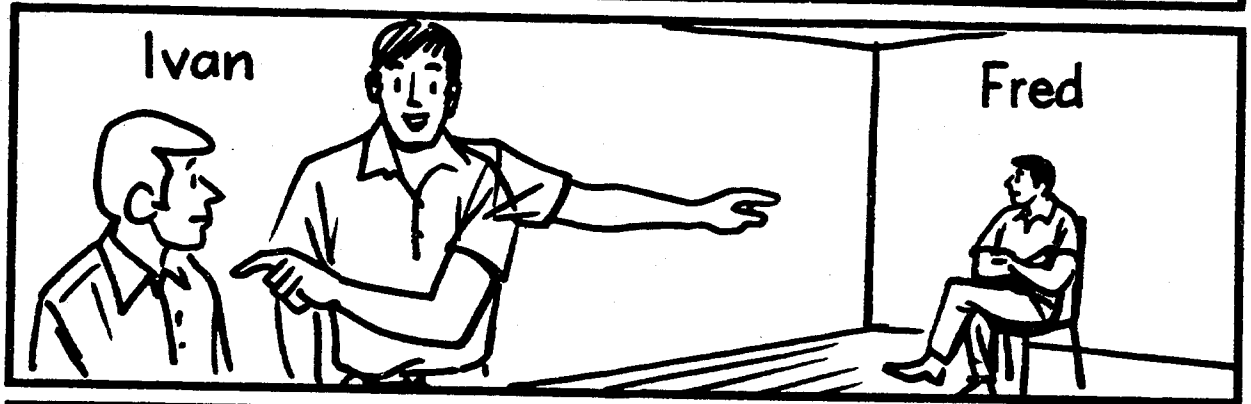
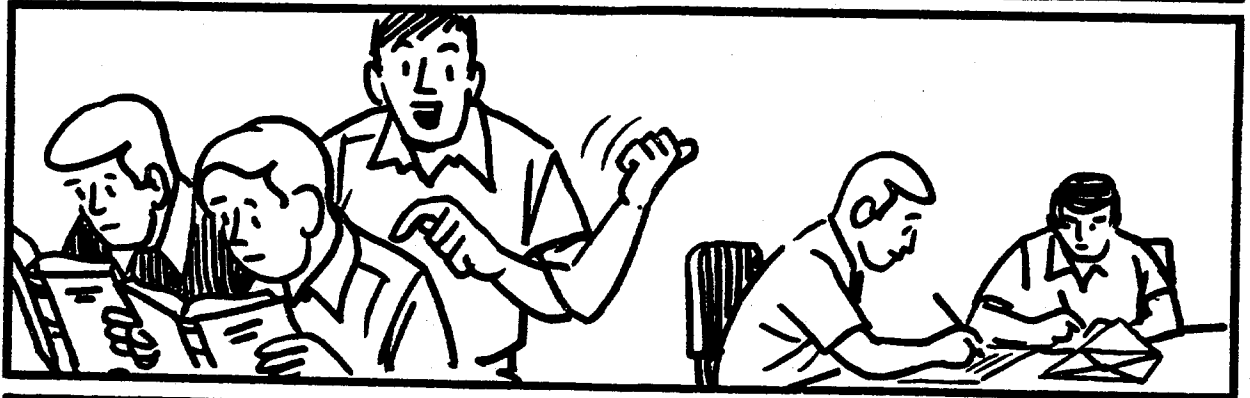
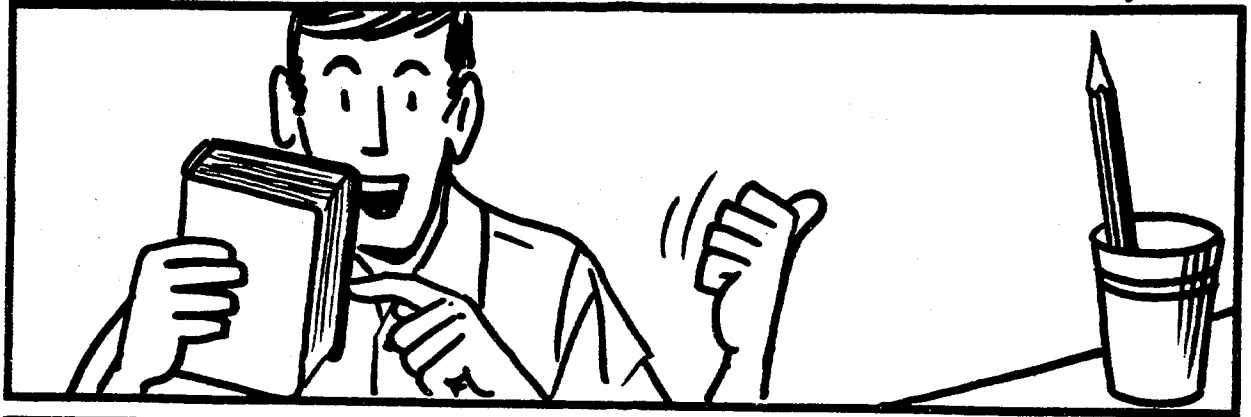
1. (Това е книга.)
(Онова е молив.)
2. (Тези студенти четат книги.)
(Онези студенти пишат писма.)
3. (Този студент е Иван.)
(Онзи студент е Фред.)
4. (Тази студентка тук е Мария.)
(Онази студентка там е Лидия.)
5. (Това писмо е на Иван.)
(Онова кепе е на Лидия.)

Notes

Bulgarian demonstrative pronouns have a separate form for each of the three genders in the singular. They have only one form for all three genders in the plural.

The pronouns agree in gender and number with the nouns they qualify and usually stand before them.

Step 2.

Now you will hear several sentences. Use the demonstrative pronouns indicating near persons and things with the subjects of these sentences. After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Студѐнтът е тук.

R. - - - - -

C. Тóзи студѐнт е тук.

Rpt. - - - - -

2. S. Мóливът е червѐн.

R. - - - - -

C. Тóзи мóлив е червѐн.

Rpt. - - - - -

3. S. Кнѝгата е голяма.

R. - - - - -

C. Тáзи кнѝга е голяма.

Rpt. - - - - -

4. S. Кéпето е зелéно.
R. - - - - -
C. Това кéпе е зелéно.
Rpt. - - - - -
5. S. Кру́шите са жълти.
R. - - - - -
C. Тéзи кру́ши са жълти.
Rpt. - - - - -
6. S. Панталóнът е воéнен.
R. - - - - -
C. Тóзи панталóн е воéнен.
Rpt. - - - - -
7. S. Вечéрята е вку́сна.
R. - - - - -
C. Та́зи вечéря е вку́сна.
Rpt. - - - - -
8. S. Грóздето е дрéбно.
R. - - - - -
C. Това грóзде е дрéбно.
Rpt. - - - - -

Step 3.

Now we will do a similar exercise, only this time in your responses use the form of the demonstrative pronoun indicating distant persons and objects. After a pause for your response, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you make a mistake.

Ready? Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Кни́гата е голя́ма.

R. - - - - -

C. О́нази кни́га е голя́ма.

Rpt. - - - - -

2. S. Учи́телят е добър.

R. - - - - -

C. О́нзи учи́тел е добър.

Rpt. - - - - -

3. S. Уни́формите са там.

R. - - - - -

C. Оне́зи уни́форми са там.

Rpt. - - - - -

4. S. Кѐлето е кафѣво.
R. -----

C. Онова кѐле е кафѣво.
Rpt. -----

5. S. Грѓдето е ѓдро.
R. -----

C. Онова грѓде е ѓдро.
Rpt. -----

6. S. Кључѣт е на Иван.
R. -----

C. Онзи кључ е на Иван.
Rpt. -----

7. S. Студѣнтѣт е добѣр.
R. -----

C. Онзи студѣнт е добѣр.
Rpt. -----

8. S. Шапката е червѣна.
R. -----

C. Онази шапка е червѣна.
Rpt. -----

Now take the Self-evaluative Test No. 2.

Self-evaluative Test No. 2

Using the following ten sentences as stimuli, write new twenty sentences using both forms of the demonstrative pronouns ТАЗИ and ОНАЗИ.

1. Студентката е хубава. _____
_____
2. Вестникът е на Иван. _____
_____
3. Крушите са евтини. _____
_____
4. Кепето е на Фред. _____
_____
5. Моливите са червени. _____
_____
6. Ябълката е сладка. _____
_____
7. Господинът е учител. _____
_____
8. Стаята е голяма. _____
_____
9. Писмото е за г-жа Петрова. _____
_____
10. Студентите учат български. _____
_____

Now check your work with the key provided at the end of this unit.

If you have made more than two mistakes you should repeat Part 2.

Key to Self-evaluative Test No. 1

A.

1. Пий ви́но!
Пийте ви́но!
2. Пиши́ писмо́то!
Пише́те писмо́то!
3. Носи́ унифо́рмата!
Носе́те унифо́рмата!
4. Оти́вай на кино́!
Оти́вайте на кино́!
5. Почва́й романа́!
Почва́йте романа́!
6. Вече́рняй в къщи́!
Вече́рняйте в къщи́!
7. Върви́ в ста́ята!
Върве́те в ста́ята!
8. Свири́ на пиано́!
Свире́те на пиано́!
9. Пе́й с Ли́дия!
Пе́йте с Ли́дия!

10. Свѣршвай романа!
Свѣршвайте романа!

В.

1. Нека ние да вечеряме в къщи!
2. Нека студентите да танцуват в стаята!
3. Нека той да върви в киното!
4. Нека те да свирят на пиано!
5. Нека ние да пием вино!

Key to Self-evaluative Test No. 2

1. Та́зи студéнтка е ху́бава.
Она́зи студéнтка е ху́бава.
2. То́зи вéстник е на Ива́н.
О́нзи вéстник е на Ива́н.
3. Те́зи кру́ши са е́втини.
Оне́зи кру́ши са е́втини.
4. Това́ кéпе е на Фред.
Онова́ кéпе е на Фред.
5. Те́зи мо́ливи са червéни.
Оне́зи мо́ливи са червéни.
6. Та́зи я́бълка е сла́дка.
Она́зи я́бълка е сла́дка.
7. То́зи господи́н е учи́тел.
О́нзи господи́н е учи́тел.
8. Та́зи ста́я е голя́ма.
Она́зи ста́я е голя́ма.
9. Това́ писмо́ е за г-жа Петро́ва.
Онова́ писмо́ е за г-жа Петро́ва.
10. Те́зи студéнти у́чат бълга́рски.
Оне́зи студéнти у́чат бълга́рски.

UNIT 10

OBJECTIVES

Upon completion of this unit the student will be able to understand and construct sentences orally and in writing using:

- a.) the masculine, feminine, and neuter forms of Bulgarian adjectives in singular and plural.
- b.) the proper agreement between adjectives and nouns (in gender, number, and article).
- c.) the forms of the comparative (по-) and the superlative (най-) degree with adjectives.

This unit is based on vocabulary from Lessons 1-8 of the Basic Bulgarian Course, 1957.

Ninety percent accuracy is the accepted level of performance measured through self-evaluative tests.

Step 1.

Listen to the following narration while looking at the illustrations in your workbook. Pay attention to the new forms in the text.

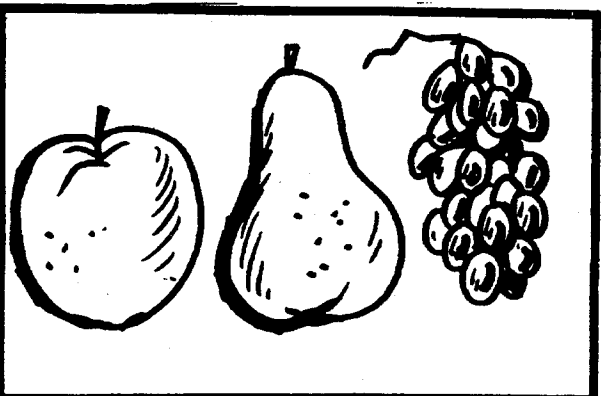
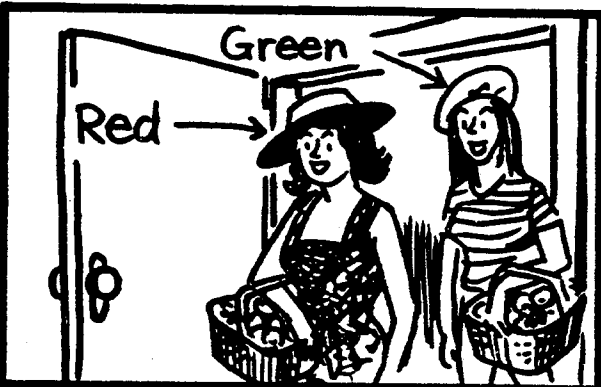
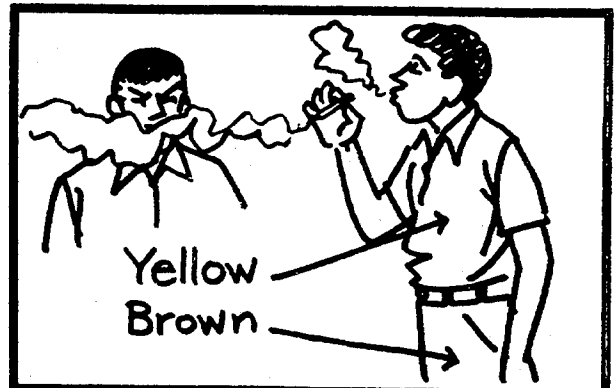
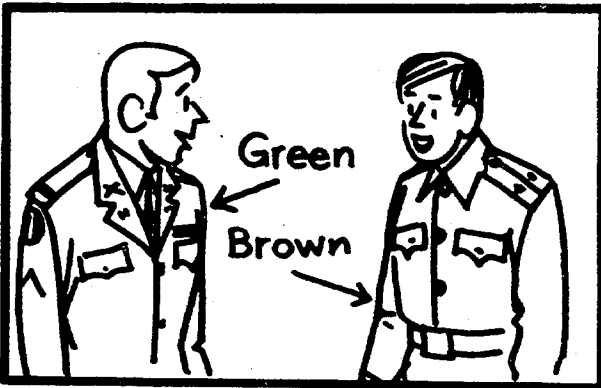
В голямата стая има много студенти. Те носят военни униформи. Фред носи зелена униформа, а Иван - кафява.

И г-н Петков е в стаята. Той носи цивилни дрехи. Г-н Петков има кафяв панталон и жълта риза. Той пуши български цигари.

Г-жа Добрева и Мария влизат в стаята. Г-жа Добрева има червена шапка. Мария има зелено кепе. Те донесат едри, сочни и вкусни круши, ябълки и грозде. Крушите са по-сладки от ябълките. Гроздето е най-сладко.

Студентите и учителите ще имат забава.

Now stop the tape and read the notes on the following pages. After that continue with Step 2.

Notes

As in English, adjectives precede the nouns which they modify.

For example:

зеле́на унифо́рма, ка́фяв пантало́н
зеле́но ке́пе, цивилни дрéхи

The basic forms of Bulgarian adjectives are given in dictionaries.

For example:

The majority of Bulgarian adjectives modifying masculine nouns have a consonant ending: доб'бр, ху́бав, ка́фяв, е́втин, etc. Some adjectives end in -и: б'ългарски (Bulgarian), ру́ски (russian), а́гнешки, etc.

Adjectives with a consonant ending in their basic form take -а in order to form the feminine gender and -о to form the neuter gender.

For example:

голя́м	голя́ма	голя́мо
зеле́н	зеле́на	зеле́но
ху́бав	ху́бава	ху́баво

Adjectives with a vowel ending -и in their basic form change this -и to -а for the feminine gender and -о for the neuter gender.

For example:

б'ългарски	б'ългарска	б'ългарско
ру́ски	ру́ска	ру́ско

In addition to agreement in gender and number between the adjectives and the nouns, there is an agreement in article. When we have a construction involving an adjective and a noun the form of the definite article is added to the adjective. This form, of course, must reflect the gender and the number of the noun.

The forms of the definite article for adjectives are:

- 1) Masculine   -ят (long form)
                  -я (short form)
- 2) Feminine   -та
- 3) Neuter   -то
- 4) Plural for all
   genders   -те

The definite article for the masculine adjectives is used in the following manner: the definite article is added, not to the basic form, but to the basic form enlarged with -и . For example:

На ма́сата има червѐн мо́лив.

Червѐният мо́лив е на ма́сата.

жѐлт   жѐлти+ят (-я)

ху́бав   ху́бави+ят (-я)

The feminine, neuter and plural forms of the definite article are added directly to the feminine, neuter and plural forms of the adjectives.

For example:

червѐна ша́пка

червѐната ша́пка

зеле́но ке́пе
добри́ студенти́

зеле́ното ке́пе
добри́те студенти́

Note that ъ is retained only in the basic form and dropped from the final syllable in all other adjectival forms, e.g.,

добър студент

добра студентка

добро момиче

добри студенти

е is dropped from the final syllable of some adjectives

цивилен панталон

цивилна униформа

цивилно ке́пе

цивилни дрехи

я becomes е before a syllable containing the front vowel

голяма стая

големи стаи

Step 2.

In the following exercise you will hear a number of short sentences. Expand these sentences by modifying the direct object of the sentence with the correct form of the adjective given in your workbook.

Listen to each sentence first, then say the new sentence aloud and listen to a confirmation. If you find that you were wrong, repeat the confirmation.

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Иван има шапка.
a) червѐн   b) червѐно   c) червѐна   d) червѐни
R. - - - - -
C. Иван има червѐна шапка.
Rpt. - - - - -

2. S. Мари́я яде́ круша́.
a) жѐлта   b) жѐлти   c) жѐлт   d) жѐлто
R. - - - - -
C. Мари́я яде́ жѐлта круша́.
Rpt. - - - - -

3. S. Г-н Хри́стов но́си панталони́.
a) цивилно́   b) цивилни́   c) цивилна́   d) цивилѐн
R. - - - - -
C. Г-н Хри́стов но́си цивилни́ панталони́.
Rpt. - - - - -

4. S. Ли́дия но́си дре́хи.
а) воéнен б) воéнни с) воéнно d) воéнна
R. - - - - -
C. Ли́дия но́си воéнни дре́хи.
Rpt. - - - - -
5. S. Това́ е фíлм.
а) ху́бав б) ху́баво с) ху́бави d) ху́бава
R. - - - - -
C. Това́ е ху́бав фíлм.
Rpt. - - - - -
6. S. Го́стите ще яда́т а́гне.
а) пе́чен б) пе́чена с) пе́чено d) пе́чени
R. - - - - -
C. Го́стите ще яда́т пе́чено а́гне.
Rpt. - - - - -
7. S. Г-жа До́брева четé вéстник.
а) голя́мо б) голя́ма с) голя́ми d) голя́м
R. - - - - -
C. Г-жа До́брева четé голя́м вéстник.
Rpt. - - - - -

8. S. Фре́д пу́ши цига́ра.

- a) скъ́п   b) скъ́по   c) скъ́пи   d) скъ́па

R. - - - - -

C. Фре́д пу́ши скъ́па цига́ра.

Rpt. - - - - -

9. S. Студе́нтите но́сят унифо́рми.

- a) кафя́в   b) кафя́ви   c) кафя́ва   d) кафя́во

R. - - - - -

C. Студе́нтите но́сят кафя́ви унифо́рми.

Rpt. - - - - -

Step 3.

Now you will hear a number of sentences containing adjectives modifying the subject. After each sentence there will be a pause during which you are expected to examine the incomplete sentence in your workbook and write in the correct form of the adjective from the sentence you just heard. After that a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker and make corrections (if any) in your workbook.

Here we go!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

- 1. S. Зелѐната шапка е на мѐсата.
 R. - - - - - мѐлив е на мѐсата.
 C. Зелѐният мѐлив е на мѐсата.
 Rpt. - - - - -

- 2. S. Голямата книга е на Иван.
 R. - - - - - вѐстник е на Иван.
 C. Голѐмият вѐстник е на Иван.
 Rpt. - - - - -

- 3. S. Жѐлтата круша е сладка.
 R. - - - - - круши са сладки.
 C. Жѐлтите круши са сладки.
 Rpt. - - - - -

4. S. Скѣпите дрѣхи са на Мари́я.

R. - - - - - кепе е на Мари́я.

C. Скѣпото кѣпе е на Мари́я.

Rpt. - - - - -

5. S. Пѣченото а́гне е вкúсно.

R. - - - - - я́бълка е вкúсна.

C. Пѣчената я́бълка е вкúсна.

Rpt. - - - - -

6. S. Цивѣлния́т пантало́н е на г-н Хри́стов.

R. - - - - - дрѣхи са на г-н Хри́стов.

C. Цивѣлните дрѣхи са на г-н Хри́стов.

Rpt. - - - - -

7. S. Кафѣ́вата ри́за е тук.

R. - - - - - дом е тук.

C. Кафѣ́вият дом е тук.

Rpt. - - - - -

8. S. Ху́бавото момиче е там.

R. - - - - - ма́са е там.

C. Ху́бавата ма́са е там.

Rpt. - - - - -

9. S. Вкúсната вечеря е на мáсата.

R. - - - - - вíно е на мáсата.

C. Вкúсното вíно е на мáсата.

Rpt. - - - - -

Self-evaluative Test No. 1

Fill in the noun modifiers in the following sentences:

1. Ива́н има _____ кѐпе.
(green)
2. Мари́я яде́ _____ кру́ша.
(yellow)
3. Студѐнтите четат _____ кни́ги.
(big)
4. Г-н Хри́стов пи́е _____ ви́но.
(red)
5. Ни́е яде́м _____ а́гне.
(rested)
6. _____ я́бълки са скѝпи.
(the sweet)
7. Има́те ли _____ дре́хи.
(nice)
8. Пу́шите ли _____ цигáри.
(Bulgarian)
9. Тук ли е _____ ша́пка.
(the civilian)
10. Фред но́си _____ пантало́н.
(brown)

Step 1.

In this exercise you will hear several sentences containing adjectives in the positive form. You are expected to construct new sentences in the comparative degree. You can accomplish this by placing the particle по- before the adjectives. For example:

1. Stimulus: Ива́н е добу́р студе́нт.

Каква́ студе́нт е Сте́фан?

Response: Сте́фан е по-дубу́р студе́нт от Ива́н.

2. Stimulus: Мари́я има хуба́ва ша́пка.

Каква́ ша́пка има Ли́дия?

Response: Ли́дия има по-хуба́ва ша́пка от Мари́я.

After a pause for your response to the question, a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker only if you made a mistake. Let us try it now!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Та́зи кни́га е го́ляма.

Каква́ е она́зи кни́га?

R. - - - - -

C. Она́зи кни́га е по-го́ляма от та́зи.

Rpt. - - - - -

2. S. Жълтото грозде е кисело.

Какво е зеленото грозде?

R. - - - - -

C. Зеленото грозде е по-кисело от жълтото.

Rpt. - - - - -

3. S. Крушите са едри.

Какви са ябълките?

R. - - - - -

C. Ябълките са по-едри от крушите.

Rpt. - - - - -

4. S. Този молив е евтин.

Какъв е онзи молив?

R. - - - - -

C. Онзи молив е по-евтин от този.

Rpt. - - - - -

5. S. Лидия е хубаво момиче.

Какво момиче е Мария?

R. - - - - -

C. Мария е по-хубаво момиче от Лидия.

Rpt. - - - - -

6. S. Жълтата круша е сладка.

Каква е зелената круша?

R. - - - - -

C. Зелената круша е по-сладка от жълтата.

Rpt. - - - - -

Notes

In writing, the comparative particle πó- is separated from the adjective by a dash. Note that the stress falls on the particle πó-.

Step 2.

Now you will hear more sentences containing nouns and adjectives. Form the superlative degree of these adjectives by placing the particle най- before them. For example:

Stimulus: Ивѧн е добѧр студѧнт.

Response: Ивѧн е най-добѧр студѧнт.

(John is the best student.)

After a pause for your response a confirmation will be given to you. Repeat it after the speaker.

Let us try it now!

(S = Stimulus, R = Response, C = Confirmation, Rpt. = Repetition)

1. S. Голямата кнѧга е тук.

R. - - - - -

C. Най-голямата кнѧга е тук.

Rpt. - - - - -

2. S. Добрият студѧнт е в стѧята.

R. - - - - -

C. Най-добрият студѧнт е в стѧята.

Rpt. - - - - -

3. S. Мари́я но́си ху́бави дрéхи.
R. - - - - -
C. Мари́я но́си на́й-хубави дрéхи.
Rpt. - - - - -
4. S. Фред и Ли́дия са добри́ студéнти.
R. - - - - -
C. Фред и Ли́дия са на́й-добрите студéнти.
Rpt. - - - - -
5. S. Студéнтите яда́т вку́сните я́бълки.
R. - - - - -
C. Студéнтите яда́т на́й-вкусните я́бълки.
Rpt. - - - - -
6. S. Цига́рата е сла́дка след вече́ря.
R. - - - - -
C. Цига́рата е на́й-сла́дка след вече́ря.
Rpt. - - - - -
7. S. Това́ ви́но е ки́село.
R. - - - - -
C. Това́ ви́но е на́й-кисело.
Rpt. - - - - -

Notes

In writing, the superlative particle на́й- is separated from the adjective by a dash. Note that the stress always falls on the particle на́й-.

Self-evaluative Test No. 2

Write the comparative and the superlative forms of the following ten sentences:

1. Хубавият филм е в това кино.
2. Добрите студенти са там.
3. Тази вечеря е вкусна.
4. Скъпият роман е в къщи.
5. Крушата е сладка.
6. Едрите круши са тук.
7. Това момиче е хубаво.
8. Голямото дете е момче.
9. Лидия свири на скъпото пиано.
10. Големите книги са на масата.

Now check your work with the key provided at the end of this unit.

If you have made more than one mistake you should repeat Part 2.

Key to Self-evaluative Test, No. 1

1. зелéно
2. ж'лта
3. голéми
4. червéно
5. пéчено
6. сладките
7. хубави
8. б'лгарски
9. цивилната
10. каф'яв

Key to Self-evaluative Test, No. 2

1. по́-хубавият	на́й-хубавият
2. по́-добрите	на́й-добрите
3. по́-вкусна	на́й-вкусна
4. по́-скъпият	на́й-скъпият
5. по́-сладка	на́й-сладка
6. по́-едрите	на́й-едрите
7. по́-хубаво	на́й-хубаво
8. по́-голямото	на́й-голямото
9. по́-скъпото	на́й-скъпото
10. по́-големите	на́й-големите

